

3. europaudvalgsmøde 11/10 2019

Europaudvalget

Referat af 3. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 11. oktober 2019
Tidspunkt: kl. 10.00
Sted: vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Lars Aslan Rasmussen (S), næstformand, Tanja Larsson (S), Jens Rohde (RV), Søren Søndergaard (EL), Søren Egge Rasmussen (EL), Erling Bonnesen (V), Kim Valentin (V), Ulla Tørnæs (V), Anni Matthiesen (V), Fatma Øktem (V) og Morten Messerschmidt (DF).

Desuden deltog: social- og indenrigsminister Astrid Krag, minister for fødevarer, fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde Mogens Jensen, beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard Thomsen og udenrigsminister Jeppe Kofod.

Punkt 1. Rådsmøde nr. 3723 (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerbeskyttelse – socialdelen) den 24. oktober 2019

EUU alm. del (19) – bilag 31 (kommenteret dagsorden)

Beskæftigelsesministeren ville forelægge første del (a) af dagsordenspunkt 1 samt dagsordenpunkterne 3, 5 og 6, mens social- og indenrigsministeren ville forelægge anden del (b) af dagsordenspunkt 1 samt dagsordenpunkterne 2 og 4.

1. Det europæiske semester 2020

Rådsmøde 3723 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Rådsmøde 3723 – bilag 2 (samlenotat side 2)

Punkt a hører under beskæftigelsesministeren. Se punkt 5.1.

b) Væsentlige sociale udfordringer: hovedbudskaber fra Socialkomiteen om udviklingen af sociale forhold

– *Godkendelse*

Social- og indenrigsministeren: Jeg er ansvarlig for underpunkt b), der omhandler rapporten fra Komiteen for Social Beskyttelse (SPC), som forelægges til Rådets vedtagelse. Der er tale om en årlig rapport, som redegør for udviklingen på vej mod EU's 2020-mål for fattigdom og social eksklusion.

Jeg vil ikke gå dybt ned i rapportens detaljer, men blot konstatere, at der er gjort fremskridt i 2017, som er det seneste år, man har data for på tværs af EU. Desværre kommer disse fremskridt efter en periode med økonomisk krise, hvor vi over en bred kam har oplevet markante forværringer med mere fattigdom og social udstødelse i EU. Derfor konkluderes det også, at man ikke kommer til at nå målet om 20 millioner færre fattige og socialt ekskluderede i 2020.

Rapporten omhandler også andre og bredere sociale spørgsmål, herunder hjemløshed. I alt for mange lande er antallet af hjemløse steget de senere år, og i nogle er det stadig stigende. Det ligger mig stærkt på sinde, at Danmark i årene fremover bliver et foregangsland og er med til at bryde denne meget sørgelige udvikling.

2. Fremme af foranstaltninger mod forskelsbehandling i EU (antidiskriminationsdirektivet)

– *Politisk debat*

KOM (2008) 0426

Rådsmøde 3723 – bilag 2 (samlenotat side 4)

Rådsmøde 3698 – bilag 6 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde beskæftigelse 13-14/6-19)

Social- og indenrigsministeren: Forslaget går ud på at gennemføre princippet om ligebehandling af mennesker uden for arbejdsmarkedet – uanset deres religion eller tro, handicap, alder eller seksuelle orientering. Forslaget har siden dets fremsættelse i juli 2008 været behandlet under samtlige formandskaber, og udvalget er blevet orienteret mange gange om sagen – senest i juni 2019. Flere af udvalgsmedlemmerne vil derfor være bekendt med, at forslaget i mange år har været blokeret, bl.a. fordi en vedtagelse kræver enstemmighed. Der er tale om et komplekst direktiv, for selv om det tager udgangspunkt i princippet om ligebehandling, rummer direktivet en lang række juridiske og økonomiske uklarheder, som gør det vanskeligt for medlemsstaterne at gennemskue forslagens konsekvenser.

Den danske holdning til forslaget

Fra dansk side har vi siden fremsættelsen i 2008 støttet formålet med direktivet. Men det har samtidig været vigtigt for skiftende danske regeringer, at man fortsat har arbejdet på at få klarlagt direktivets rækkevidde. Det har derfor været helt afgørende for Danmark, at der bliver fuld klarhed over forslagens juridiske og økonomiske aspekter, før man overvejer videre skridt. Det er fortsat regeringens tilgang.

Anmodning om forhandlingsoplæg fra Folketingets Europaudvalg

Afslutningsvis vil jeg oplyse udvalget om, at dette forslag ikke er blevet forelagt til forhandlingsoplæg i Europaudvalget. Som forslaget står nu, er det fortsat vurderingen, at der for nuværende ikke er behov for at anmode udvalget om mandat. Hvis sagen udvikler sig under den nye kommission, vil regeringen dog naturligvis tage de fornødne skridt i sagen.

Rasmus Nordqvist spurgte, om regeringen ville foreslå at medtage antidiskrimination mod kønsidentitet og kønsudtryk. Det burde man, for det ville være et udtryk for modernisering af et 11 år gammelt forslag. Hvis der gik yderligere 8 år, før direktivet blev til noget, var det bedre at gå ud fra en 2019-standard end en 2008-standard.

Morten Messerschmidt spurgte, om man forventede, at det element, der handlede om religion og tro, ville gå videre i beskyttelsen end grundlovens paragraf 70.

Han spurgte desuden, om ligebehandling efter seksuel orientering betød, at det ville blive forbudt for lande at fastholde, at et ægteskab kun kan indgås mellem en af hvert køn.

Finanssektorens Arbejdsgiverforening og Kommunernes Landsforening var begge bekymrede for, hvad antidiskrimination efter alder ville betyde. Den bekymring delte han. Det eneste af de nye områder, han fandt berettiget, var antidiskrimination af handicappede, men hvorfor kunne medlemslandene ikke selv håndtere det? Hvilket grænseoverskridende element nødvendiggjorde en EU-regulering?

Han bad endvidere ministeren forholde sig til, at der imod sædvane i dansk ret blev lagt op til omvendt bevisbyrde i sager om antidiskrimination. Dermed er det ikke den, der føler sig krænket, som skal bevise, at der har fundet en krænkelse sted, men derimod den, der angiveligt har krænket, som skal bevise, at der ikke er tale om en krænkelse.

Endelig spurgte han, hvad regeringen mente om Dansk Arbejdsgiverforenings høringsvar, der udtrykker bekymring over den funktion, EU-Domstolens kan få på området.

Social- og indenrigsministeren medgav, at direktivet havde kørt i ring i EU i over et årti og godt kunne opdateres med nyere temaer og mere moderne formuleringer. Det var dog den nye kommission, der skulle tage initiativet. Hun fandt det svært at gå ind i en konkret og ambitiøs diskussion, når forslaget juridiske og økonomiske konsekvenser fortsat var så uklare. Når de informationer, Morten Messerschmidt efterlyste, ikke allerede forelå i samlenotatet, skyldtes det, at man på det foreliggende grundlag ikke kunne give dem. Det finske formandskab var det første, der ikke havde haft direktivet på dagsordenen, siden forslaget blev fremlagt i 2008. Det kunne være tegn på en anerkendelse af, at der var brug for en grundig gennemgang.

Formanden understregede, at samlenotater indgår som forberedelse til udvalgsmøderne, men at det essentielle er ministerens mundtlige forelæggelse og svar på spørgsmål om konkrete problemstillinger. Morten Messerschmidts spørgsmål var meget præcise, og han burde kunne få svar på dem.

NOT **Social- og indenrigsministeren** ville gerne oversende et uddybende skriftligt svar, men måtte forberede udvalget på, at svaret kunne lyde, at der var brug for juridisk afklaring, før hun kunne blive mere konkret.

Rasmus Nordqvist påpegede, at nogle af spørgsmålene gik på regeringens holdning snarere end juridiske afklaringer. Han efterlyste en mere ambitiøs og proaktiv tilgang fra ministerens side. De ministre, man sender af sted til rådsmøderne, må kunne forventes at have nogle politiske holdninger og ønsker. Det var ikke nok at mene, at direktivet var uklart og havde stået i stampe i mange år. Regeringen burde selv byde ind med sine prioriteter frem for at sidde og vente på andres initiativ. Den kunne f.eks. sørge for at bringe spørgsmålet om antidiskrimination på baggrund af kønsidentitet og kønsudtryk op. Det kunne oven i købet bruges til at forbedre Danmarks egen antidiskriminationslovgivning, som også haltedede gevaldigt bagefter.

Jens Rohde indvendte over for Morten Messerschmidts første spørgsmål, at religiøse anliggender var undtaget fra traktaten, selv om kirker og trossamfund på den anden side ikke kunne underkende traktatens bestemmelser.

NOT Morten Messerschmidt reagerede ved at bede ministeren oversende en skriftlig redegørelse for sager siden Maastrichttraktatens ikrafttrædelse den 1. november 1993, hvor EU's generelle regler havde ført til love og andre regulativer inden for religiøse anliggender. Det kunne være markedsføringsregler om abort eller borgeres virke som religiøs forkynder i andre EU-lande. Oversigten kunne være nyttig til gendrivelse af de værste usandheder. Han kunne eventuelt formulere spørgsmålet skriftligt.

Han advarede imod, at regeringen tilsluttede sig nye retsakter, der er baseret på mange uklarheder. At have så generelle bestemmelser var en åben invitation til EU-Domstolen, hvor 27-28 dommere i Luxembourg ville overtage det arbejde med dansk social-, handicap- og rettigheds-politik, som burde være ministerens og Folketingets. Det var ikke demokratisk, og man kunne risikere, at domstolen ville anfægte f.eks. aldersbestemte sociale goder som mimrekort eller favorable transportpriser for studerende. Han bad ministeren give en skriftlig garanti for, at den liste, hun havde forelagt, omfattede samtlige områder, regeringen ville overdrage beføjelser til EU på, hvis den sagde ja til forslaget. Allerhelst så han, at regeringen blot sagde nej.

Social- og indenrigsministeren erklærede sig enig med Rasmus Nordqvist i, at det var vigtigt at være opmærksom på nye problemstillinger inden for antidiskrimination. Men det var også vigtigt at være opmærksom på, at regler på området kan have store juridiske og økonomiske konsekvenser.

Hun kunne berolige Morten Messerschmidt med, at regeringen ikke kunne støtte forslaget i sin nuværende form på grund af de nævnte uklarheder. Det var principielt, at direktivet skulle hvile på en klar jura og klare økonomiske afgrænsninger. Hun var enig i, at EU-Domstolen ikke måtte ende som reel lovgiver, og at man ikke måtte risikere, at aldersgrænser i danske love pludselig blev underkendt af EU-Domstolen.

NOT På Morten Messerschmidts spørgsmål om de religiøse anliggender svarede hun, at regeringen gerne ville oversende et skriftligt svar, men at det lå uden for hendes ressort.

Jens Rohde indvendte, at EU-Domstolen ikke ville ende som lovgiver, hvis de egentlige lovgivere selv gjorde en aktiv indsats for at sikre lovkvaliteten og den udformning af lovene, de ønsker. Netop derfor burde regeringen udvise en mere offensiv tilgang i EU – ikke mindst til sociale spørgsmål. Det var sørgeligt, at man tog udgangspunkt i staten i stedet for borgerne og den virkelighed med diskrimination, de møder hver dag, og som var tiltagende i en række EU-lande.

Rasmus Nordqvist efterlyste igen ministerens egen holdning til, hvorvidt ligebehandling også skal omfatte kønsidentitet og kønsudtryk. Den kunne hun fremføre i Rådet nu, hvor emnet var på dagsordenen. Det havde intet at gøre med den juridiske ramme, men om principper.

Formanden ville gerne have afklaret, om regeringen ønskede EU-lovgivning på området i det hele taget. Havde den i bekræftende fald givet sin holdning til kende over for Kommissionen om, hvad et opdateret og juridisk afklaret forslag burde indeholde?

Social- og indenrigsministeren understregede, at substansen ikke var på dagsordenen for rådsmødet, og den var i øvrigt ligestillingsministerens ressort. Hvorvidt diskrimination mod kønsudtryk og kønsidentitet var relevant for regeringen at fremføre, havde den ikke drøftet internt, fordi sagen ikke var til forhandlingsoplæg endnu. Det var oplagt at gå videre med spørgsmålet, og hun var sikker på, at ligestillingsministeren allerede arbejdede med det for den danske lovgivnings vedkommende. Det kunne meget vel blive et emne, regeringen tog op, hvis den nye kommission enten valgte at gå videre med forslaget eller starte forfra med et nyt.

Til formanden sagde hun, at regeringen – som alle regeringer i forslagets levetid – overordnet støttede ideen om et direktiv om diskrimination.

Formanden mente, at regeringen burde have sendt ligestillingsministeren med til mødet, hvis det kun var ham, der kunne besvare spørgsmål om regeringens holdning til sager på rådsmødedagsordenen. Social- og indenrigsministerens afvisning af en diskussion om substansen med den begrundelse, at sagen ikke var til forhandlingsoplæg, var uheldig og illustrerede fint udvalgets besvær med at få substantielle drøftelser af sagerne på et tidspunkt, hvor det giver mening at forsøge at påvirke regeringens linje. Det var nu, det var relevant at spørge til

- hvordan regeringen ville forholde sig til det forslag, der lå på bordet i EU;
- hvordan regeringen ville håndtere det videre forløb;
- hvilken kontakt regeringen havde til Kommissionen om forslaget, og
- hvad den havde tænkt sig at tilkendegive på rådsmødet.

Hun foreslog, at ministeren vendte tilbage til udvalget for at gøre rede for regeringens holdning.

Rasmus Nordqvist tilføjede, at de nationale regeringers politiske signaler er med til at forme Kommissionens forslag. Derfor var det vigtigt fra dansk side at være proaktiv, ikke mindst på LGBTI+-området, hvor der var behov for at styrke rettighederne rundt om i Europa.

Jens Rohde var enig med formanden og Rasmus Nordqvist. Hvis udvalgsmødet skulle være en reel drøftelse og ikke bare have karakter af et tv-interview, måtte ministeren kunne fortælle mere konkret, hvad regeringen ville mene og gøre. Man kunne overveje, om udvalget og regeringen skulle indlede en diskussion om en ny måde at afvikle møderne på.

Social- og indenrigsministeren gentog, at direktivets substans ikke var på rådsmødedagsordenen, da det finske formandskab i stedet havde ønsket en status over processen og en diskussion af, hvorfor forslaget havde ligget på bordet i snart 11 år uden at komme nærmere en vedtagelse. Så længe forslaget var så juridisk uklart, troede hun ikke på, at det kom videre og dermed heller ikke, at substansen ville komme på dagsordenen. Men det var relevante pointer, medlemmerne rejste. Hun ville tage spørgsmålet om kønsudtryk og kønsidentitet med til ligestillingsministeren, og det var muligt, at problemfeltet skulle udvides i direktivet, eller at man skulle starte helt forfra. Hun var altid villig til at besøge udvalget igen, og det var relevant at diskutere, om man kunne tilrettelægge udvalgsmøderne.

Formanden konkluderede, at man til et udvalgsmøde efter rådsmødet kunne sætte et punkt på dagsordenen, hvor ministeren ville komme tilbage til en diskussion om regeringens holdning.

4. Meddelelse om mere effektiv beslutningstagning inden for socialpolitikken

– *Information*

KOM (2019) 0186

Rådsmøde 3723 – bilag 2 (samlenotat side 52)

Social- og indenrigsministeren: Punktet dækker over Lissabontraktatens bestemmelser om, at Rådet i fremtiden kan vælge at overgå fra enstemmighed til kvalificeret flertal på nærmere bestemte sagsområder. Punktet er alene sat på dagsordenen til en præsentation fra Kommissionen og derefter en uformel frokostdrøftelse. Der træffes altså ingen beslutninger på rådsmødet.

Tidligere i år kom Juncker-kommissionen med fire meddelelser med overvejelser om potentialet i at anvende disse såkaldte passerellebestemmelser på flere forskellige politikområder, herunder udenrigs- og skattepolitik. Kommissionens meddelelse på socialområdet, der kom den 16. april i år, indeholder i virkeligheden to separate fagområder under den fælles overskrift "antidiskrimination og social sikring".

Om antidiskrimination

Meddelelsen omfatter til dels antidiskrimination, også kaldet ikkeforskelsbehandling, som er foranstaltninger mod forskelsbehandling på grund af bl.a. køn, race og etnisk oprindelse under traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde, artikel 19. Kommissionens overvejelser i meddelelsen går på, at ligebehandling med hensyn til religion eller tro, handicap, alder og seksuel orientering lige nu kun er beskyttet på arbejdsmarkedet – ikke uden for arbejdsmarkedet. Kommissionen konkluderer, at anvendelsen af kvalificerede flertalsafgørelser i Rådet kunne overvejes for at fremme udviklingen af ensartet beskyttelse mod forskelsbehandling med effektive klagemekanismer.

Antidiskrimination er naturligvis en bred problematik, der omfatter mange fagområder. Men jeg har det koordinerende ansvar for antidiskriminationsdirektivet, der lige nu er det eneste fremsatte lovforslag under denne artikel 19 i traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde. Meddelelsen omfatter også social sikring og beskæftigelsespolitik, som i Danmark hører under beskæftigelsesministeren.

Det konkluderes også her, at det kunne overvejes at overgå til kvalificeret flertal i relation til spørgsmålet om modernisering af de sociale beskyttelsessystemer, dvs. arbejdstagernes sociale sikring i de enkelte lande. Det understreges dog, at grænseoverskridende situationer, dvs. hele spørgsmålet om eksport af sociale ydelser, ikke er en del af dette emne.

Formålet med eventuel overgang til kvalificeret flertal skulle være at støtte moderniseringen af de sociale beskyttelsessystemer i EU-landene. Det er ikke nærmere angivet, hvilke mulige forslag der kan overvejes på området.

Om den videre proces

Hvad er næste skridt? Meddelelserne er kommet meget sent i Juncker-kommissionens periode, og de har karakter af idé- eller debatoplæg. Der er altså ikke tale om egentlige forslag. Den uformelle drøftelse, vi skal have på EPSCO-rådsmødet, er derfor af orienterende karakter for den indkommende von der Leyen-kommission. Det er op til den nye kommission, om den vil komme med konkrete forslag, Rådet skal tage stilling til. Om det sker, er ikke muligt at sige endnu. Skulle den næste kommission gå videre med et konkret forslag, vil beslutningen skulle tages ved enstemmighed i Det Europæiske Råd, og alle EU-landes nationale parlamenter vil få 6 måneder til at gøre indsigelse. I øvrigt følger det også af vores danske tiltrædelseslov til Lissabontraktaten, at Folketinget skal give tilladelse.

Regeringens holdning

Vi har i den nye regering ikke haft en samlet drøftelse af Kommissionens fire meddelelser, der alle blev offentliggjort under den tidligere regering. Vi afventer derfor og ser, om der rent faktisk kommer konkrete forslag på bordet. Hvis det sker, vil regeringen gå åbent ind i drøftelserne og afklare, om det på nogle af disse områder eventuelt kunne være i dansk interesse at ændre stemmereglerne. Der kan være argumenter for eller imod på de forskellige områder, men det er for tidligt at gå ind i nu, før der måtte komme konkrete forslag, vi kan forholde os til. Eventuelle overvejelser vil regeringen naturligvis gøre sig i tæt dialog med Folketingets partier.

Andre landes holdning

Det er for tidligt at drage håndfaste konklusioner om de andre landes holdninger. Det er kun de færreste lande, der har fastlagt konsoliderede holdninger. De fleste afventer – ligesom regeringen – om der kommer konkrete forslag fra Kommissionen.

Morten Messerschmidt mente, at man altid skulle være bekymret, når nogle ønskede passerellebestemmelsen bragt i anvendelse. Juridisk set er det tvivlsomt at fortælle befolkningen, at man kun overdrager beføjelser fra nationalstaten til EU i et vist omfang, men så bagefter alligevel gør det i yderligere omfang på bestemte områder uden at spørge befolkningen. Forslaget burde i det mindste lægges ud til folkeafstemning, eller også burde ministeren meddele i Rådet, at regeringen først kunne sige endeligt ja efter et nyt folketingsvalg. Han opfordrede til at lytte til de mange høringssvar, der advarede imod, at Danmark fralægger sig muligheden for at sige nej. Kunne ministeren ikke overtales til at stemme imod et forslag fra EU for en gangs skyld?

Jens Rohde fandt det vanskeligt håndterbart, at en minister endnu en gang kom i Europaudvalget blot for at opremse andres forslag og holdninger frem for at forelægge regeringens egne. Det var et vanvittigt paradoks, at lige netop Danmark med sine høje sociale standarder er så ualmindeligt defensive på socialområdet i EU. Der var ellers i den grad noget at arbejde med. Han bad om en afklaring af, hvad ministeren havde tænkt sig at fremføre på rådsmødet. Havde den tænkt sig at forfølge en mere offensiv linje, hvad angik den sociale søjle? Desværre kunne man på grund af de lukkede rådsmøder ikke søge den information efterfølgende, og det var en skamlet på EU-systemet.

Social- og indenrigsministeren svarede begge spørgere, at det ikke gav mening at diskutere ideoplægget indgående, før man vidste, om den nye kommission ville gå videre med det og hvordan.

Over for Jens Rohde påpegede hun, at regeringen inden for hendes ressort var offensiv på bl.a. hjemløseområdet. Den sociale sikring i passerellebestemmelsen hørte under beskæftigelsesministerens del af rådsmødet.

7. Eventuelt

Ministrene havde ingen kommentarer til dette punkt.

8. Siden sidst

Ministrene havde ingen kommentarer til dette punkt.

Punkt 2. Samråd med ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling vedr. øremærket orlov til fædre

KOM (2017) 0253

KOM (2017) 0253 – samrådsspørgsmål B

EUU alm. del (17) – bilag 899 (udvalgsmødereferat side 1092 FO, forhandlingsoplæg forelagt 13/6-19)

Samrådsspørgsmål B

Stillet af Eva Kjer Hansen (V)

”Ministeren bedes redegøre for, på hvilket grundlag regeringen ville have bedt om dispensation fra orlovsdirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1158 af 20. juni 2019 om balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre og omsorgspersoner og om ophævelse af Rådets direktiv 2010/18/EU), for så vidt angår direktivets krav om øremærket orlov til fædre, samt hvad hjemlen til en sådan dispensation ville være, hvis ikke ministeren havde ændret mening desangående?”

Eva Kjer Hansen uddybede sit spørgsmål ved at sige, at hun ikke havde hørt, at et land kan søge dispensation fra at overholde et EU-direktiv. Det var udvalget nødt til at forfølge og høre ministerens svar på.

Ligestillingsministeren: Lad mig indlede med at slå fast, at orlovsdirektivet hører under beskæftigelsesministerens ressort.

Baggrunden for samrådet er, at jeg gav et overordnet interview om ligestilling til Politiken den 13. august, som blev bragt i avisen den 24. august. Af interviewet fremgår det, at regeringen vil søge dispensation fra EU's orlovsdirektiv, når det gælder øremærkning af 2 måneders forældreorlov til hver forælder.

Da jeg i interviewet nævnte muligheden for at dispensere fra EU's orlovsdirektiv, var jeg ikke klar over, at det ikke er en mulighed. Det er jeg siden blevet opmærksom på. Derfor har jeg også efterfølgende været ude og gøre det klart, at Danmark ikke kan søge dispensation fra direktivet, og at regeringen selvfølgelig skal overholde og gennemføre direktivet i dansk lovgivning. Direktivet er retsligt bindende, og de 2 måneders øremærkede ikkeoverførbare forældreorlov til hver forælder med ret til ydelse på dagpengeniveau er et minimumskrav, vi ikke kan dispensere fra. Der er således intet grundlag for eller nogen hjemmel til at søge dispensation fra direktivet. Hvis man skulle have søgt dispensation, ville det kræve en eksplicit hjemmel i direktivet, ligesom grundlaget for en dispensation ville skulle fremgå af direktivet.

Når jeg havde i tankerne, at Danmark skulle søge dispensation, skal det ses i lyset af, at et flertal i Folketingets Europaudvalg var imod orlovsdirektivet, bl.a. fordi man ønskede at sikre størst mulig fleksibilitet for familierne. Derudover fandt et flertal, at en udvidelse af rettigheder

på arbejdsmarkedet bør vedtages på baggrund af enighed mellem arbejdsmarkedets parter i de enkelte lande – den danske model, som vi kalder det herhjemme. Samtidig har Socialdemokratiet ønsket en ligelig fordeling af orloven med 16 uger til hver forælder med mulighed for frit at overføre til hinanden, hvis der er enighed om det.

Den videre proces

Nu er direktivet imidlertid en realitet, og arbejdet med at gennemføre det går nu i gang. Det skal være implementeret inden for 3 år, senest den 2. august 2022. Af hensyn til it-udvikling i Udbetaling Danmark bør lovgivningen være på plads ca. 1 år før – det vil sige i sommeren 2021. Som nævnt er det beskæftigelsesministerens ressortområde, og Beskæftigelsesministeriet har nedsat et særligt implementeringsudvalg med deltagelse af arbejdsmarkedets parter, herunder FH, AC, DA, FA, Danske Regioner og KL. Udvalgets opgave bliver at vurdere gældende dansk lovgivning i forhold til direktivets minimumskrav og altså se på det juridiske råderum. I tråd med den danske model afventer vi det resultat, parterne når frem til, inden vi træffer politiske beslutninger. Det er derfor endnu for tidligt at pege på konkrete løsningsmodeller.

Eva Kjer Hansen glædede sig over, at ministeren havde fået bedre indblik i EU-rettens bestemmelser. Det var vigtigt, da ministerens ressort i høj grad vedrørte beslutninger taget i EU-sammenhæng.

Kim Valentin syntes godt om redegørelsen. Det var rart at få hævet vidensniveauet, om end man nok ikke skulle forvente, at den almindelige dansker var forstående over for den manglende mulighed for at søge om dispensation.

Jens Rohde var også tilfreds med ministerens svar. Han spurgte, om Socialdemokratiet havde forladt sin gamle mærkesag om øremærket barsel til mænd. Desuden ville han gerne vide, hvilke ligestillingsinitiativer regeringen ville fremlægge på europæisk plan for at leve op til sit løfte om at føre en offensivt progressiv europapolitik.

Morten Messerschmidt fandt det helt legitimt, at en ny minister lige skal have en chance for at sætte sig ind i stoffet og i et interview med en aggressiv journalist kan komme til at sige noget overilet, som efterfølgende må korrigeres.

Sagen kaldte dog på refleksion over EU-rettens natur. Kunne ministeren ikke se et problem i, at han selv havde været med til at stemme for en traktat, han ikke kendte det nøjagtige indhold af? Traktaten nævnte ikke familiepolitik, men kløgtige folk uden demokratisk mandat havde udformet den sådan, at EU alligevel havde fået kompetence til at afgøre familiepolitiske spørgsmål til overraskelse for lovgiverne.

Han opfordrede derfor ministeren til at arbejde videre med ideen om dispensationer, for de ville være gode at have i en tid, hvor EU blandede sig i alt. Det burde være en permanent fremtidig dansk position, at der skal være dispensationsmuligheder – under forudsætning af saglige begrundelser – i følsomme sager om f.eks. familiepolitik, udlændingepolitik eller ar-

bejdsretlige anliggender. Man kendte noget tilsvarende fra Schengensamarbejdet, hvor udgangspunktet er, at man ikke må have grænsekontrol, med mindre der er gode argumenter for det.

Ligestillingsministeren svarede Jens Rohde, at han i interviewet havde redegjort for Socialdemokratiets generelle synspunkter om forældreorlov. Partiet mente, at arbejdsmarkeds-spørgsmål i Danmark bør aftales mellem arbejdsmarkedets parter, som det er tradition. Der var delte meninger om øremærket barsel til mænd. En af ulemperne er, at den øremærkede del af barslen ikke tilfalder moderen, hvis faderen ikke benytter den, men bare forsvinder. Dermed forsvinder tid, barnet kunne tilbringe med en forælder. Det var en af grundene til, at regeringen i sin tid ikke stemte for forslaget.

Da det nu lå fast, at direktivet skulle implementeres, var han i stedet optaget af, at forældre ud over de 2 måneders øremærket barsel ville få ret til yderligere barsel, som de kan fordele efter aftale med hinanden. Det var vigtigt også at ændre kulturen, så det blev almindeligt, at mænd tager barselsorlov.

Han glædede sig til at se, hvad den nye kommission ville byde ind med på ligestillingsområdet. Det havde ikke fyldt meget i den afgående kommissions arbejde, men den person, der var udpeget til at blive ny ligestillingskommissær, lod til at have ambitioner på området. Det ville være fint med en samlet EU-strategi.

Til Morten Messerschmidt sagde han, at han ikke ville kloge sig på det historiske forløb, men at traktater generelt er udtryk for forhandlingskompromiser, hvor noget vejer op og noget ned for alle. Det havde altid været Socialdemokratiets holdning, at arbejdsmarkedsforhold skal besluttes nationalt i samarbejde med arbejdsmarkedets parter.

Om muligheden for at dispensere sagde han, at visse direktiver indeholder undtagelsesbestemmelser, men heller ikke det ville han kloge sig for meget på.

Jens Rohde havde ikke spurgt ministeren til udsigterne for den nye kommissions ligestillingspolitik, men til regeringens ligestillingsinitiativer på europæisk plan. Tidligere havde Socialdemokratiet haft det synspunkt, at en del af barslen skal øremærkes manden. Det var også hensigtsmæssigt, for ifølge ligestillingsekspert var det det vigtigste instrument til at sikre ligestilling på arbejdsmarkedet. Men når det så skulle gennemføres på EU-plan, brød partiet sig pludselig ikke om ideen.

Med henvisning til Morten Messerschmidts indlæg bad han ministeren bekræfte, at direktivet var vedtaget i en almindelig lovgivningsproces af folk med demokratisk legitimitet.

Søren Søndergaard kunne godt forstå, at ministeren havde troet, at direktivet rummede en undtagelsesmulighed; for det var uforståeligt, at øremærket barsel kunne anses for så græn-

seoverskridende et problem, at det måtte løses på EU-plan. Så var alt jo grænseoverskridende.

Til gengæld forstod han ikke regeringens politik på området, som han ville kalde dybt reaktionær. For frivillighed hjalp ikke en pind, så længe den skulle forhandles med en arbejdsgiver med ret til at lede og fordele arbejdet. Når faderen bad om lov til at tage sin del af orloven, kunne arbejdsgiveren bare sige, at moderen skulle tage den. Hvis faderen stod på sin ret, kunne arbejdsgiveren bede ham finde sig et andet arbejde. Det var virkeligheden, som socialdemokrater om nogen burde kende.

Det pinlige var således ikke, at ministeren ikke kendte EU-lovgivningen, men at Socialdemokratiets ikke ville være med til at afskaffe samfundets kønslige ulighed.

Fatma Øktem takkede ministeren for tilståelsen om hans manglende viden. Selv ville hun tilstå noget lignende, i og med at hun offentligt havde kritiseret ministeren for ikke at søge om dispensation. Alle kan blive klogere.

Hun spurgte, hvad ministeren ville gøre, for at implementeringen fik færrest mulige konsekvenser, dels for familierne, dels for de små og mellemstore virksomheder.

Ligestillingsministeren svarede Jens Rohde, at regeringen ville presse på for, at den nye kommission udarbejdede en strategi på ligestillingsområdet. Han ville især presse på for, at elementer kom med: LGBTI-rettigheder samt vold mod kvinder og vold i nære relationer.

Svaret til Søren Søndergaard lød, at man gerne måtte kalde ministeren dybt reaktionær, hvis det var reaktionært at ville holde fast i den danske arbejdsmarkedsmodel.

Til Fatma Øktem sagde han, at implementeringen af direktivet var beskæftigelsesministerens ressort.

Jens Rohde oplyste, at den socialdemokratisk ledede regering i 1990'erne havde indført 2 ugers barsel til mænd, som han selv havde været medskyldig i at fjerne, da VK-regeringen kom til i 2001 – en skam, han nu måtte leve med. Der var med andre ord ingen modstrid mellem den danske model og øremærket barsel til mænd.

Fatma Øktem kunne tilføje, at regeringsgrundlaget i 2011 nævnte 3 måneders øremærket barsel til mænd. Det var godt, at Socialdemokratiet havde skiftet mening.

Søren Søndergaard præciserede, at det ikke var regeringens holdning til den danske model, han kaldte reaktionær, men dens holdning til øremærket barselsorlov til mænd. Hvis ikke barsel blev en ubetinget rettighed for fædre, ville den blive presset væk. I 2011 gik den daværende opposition til valg på 12 ugers øremærket barsel til mænd. Socialdemokratiet havde åben-

bart skiftet holdning siden, og det var ærgerligt, at regeringen derfor nu skulle danne bagtrop i EU på området.

Formanden spurgte med henvisning til debatten under punkt 1, om ministeren havde ført samtaler med social- og indenrigsministeren om antidiskriminationsdirektivet. Hun glædede sig over, at ministeren fremhævede LGBTI-området som højt prioriteret, men det var underligt, hvis ministrene ikke havde koordineret på et indsatsområde. Vold mod kvinder var også et vigtigt emne, om end nok i mindre oplagt grad af grænseoverskridende karakter.

Ligestillingsministeren svarede Jens Rohde, at han ikke efter hukommelsen ville redegøre for et historisk forløb. Han kom gerne med et skriftligt svar, hvis det blev efterlyst.

Til Søren Søndergaard understregede han, at Danmark var i front på ligestillingsområdet, når man sammenlignede med EU-gennemsnittet. Socialdemokratiet gik ind for mere barsel til fædre, og at fædre vælger det. Det skulle så vidt muligt ske med udgangspunkt i den danske model og med fleksibilitet for familierne til selv at tilrettelægge barslen. Han kunne ikke bevise, at det ville have en ligestillingseffekt, men han troede det.

På formandens spørgsmål svarede han, at han endnu ikke havde drøftet antidiskriminationsdirektivet med social- og indenrigsministeren, men udvalget kunne hermed tage æren for, at det ville ske hurtigere end ministrene på egen hånd ville have taget initiativ til det. I øvrigt var han åben over for nye forslag til holdninger og prioriteringer, også fra udvalget.

Kim Valentin var meget glad for ministerens sidste bemærkninger, for det var præcis sådan en dialog på et højere niveau, udvalget efterlyste, hvor man fik lov at udveksle meninger og holdninger på kryds og tværs mellem ministrene.

Formanden konkluderede, at udvalget ville vende tilbage til spørgsmålet om, hvad regeringens prioriteringer ville være i en EU-ligestillingsstrategi

FO Punkt 3. Rådsmøde nr. 3719 (landbrug og fiskeri) den 14.-15. oktober 2019

EUU alm. del (19) – bilag 31 (kommenteret dagsorden)

Fødevarer- og fiskeriministeren ville forelægge punkt 4 som forhandlingsoplæg. De øvrige punkter var til orientering.

1. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0392

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 4)

KOM (2018) 0392 – bilag 6 (miljø- og fødevarerministerens kommentar til henvendelsen fra Sammenslutningen af Danske Småøer)

KOM (2018) 0392 – bilag 4 (miljø- og fødevarerministerens kommentar til henvendelsen fra NOAH og Frie Bønder – Levende Land)

KOM (2018) 0392 – bilag 3 (henvendelse af 1/11-18 fra Sammenslutningen af Danske Småøer)

KOM (2018) 0392 – bilag 2 (henvendelse af 4/10-18 fra NOAH og Frie Bønder – Levende Land)

Rådsmøde 3708 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde landbrug og fiskeri 15/7-19)

Dagsordenpunkterne 1-3 blev forelagt samlet; se under dagsordenpunkt 3.

2. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1306/2013

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0393

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 29)

Rådsmøde 3708 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde landbrug og fiskeri 15/7-19)

Dagsordenpunkterne 1-3 blev forelagt samlet; se under dagsordenpunkt 3.

3. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter, om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer, om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vinprodukter, om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet i Unionens fjernområder og om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet til fordel for de mindre øer i Det Ægæiske Hav

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0394

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 40)

Rådsmøde 3708 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde landbrug og fiskeri 15/7-19)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Punkt 1-3 omhandler reformen af EU's landbrugspolitik. Vi er blevet klogere på budgetforhandlingerne og regner derfor først med at forelægge forhandlingsoplæg her i udvalget på et senere tidspunkt. Der bliver nemlig ikke vedtaget substanskonklusioner om EU's budget på Det Europæiske Råds møde den 17.-18. oktober, og drøftelsen på mit rådsmøde er blot en statusdrøftelse.

Som det fremgår af samlenotatet, er regeringens holdning opdateret. Man ser dog en vis kontinuitet, der som bekendt skyldes, at den grundlæggende holdning til landbrugspolitikken er bredt forankret i Folketinget. Det gælder et ønske om markedsorientering og omstilling til en grøn støtte. Der er jo stadig ikke udsigt til, at støtten bliver afskaffet, så det handler om at trække den i så grøn en retning som muligt, men inden for skiven af de drøftelser, der finder sted i Rådet.

Det vil regeringen bl.a. gøre ved at prøve at få øremærket så stor en del af landbrugsbudgettet som muligt til grønne formål i alle medlemslande. Vi ved, at vi i Danmark kommer til at bruge mange midler til miljø, natur og klima fremover, og derfor handler det om at skabe så lige konkurrencevilkår som muligt ved at trække alle lande med.

Vi skal undgå en renationalisering af støtten, og vi skal samtidig have tilstrækkelig mulighed for at adressere udfordringerne i hvert medlemsland. Her kan fælles krav som f.eks. øremærkning af støtte til grønne tiltag være et nyttigt redskab.

Derudover er regeringen positiv over for Kommissionens forslag om at kunne bruge midler i søjle 1 til grønne tiltag – de såkaldte eco-schemes. Vi ser dog gerne en mere ambitiøs anvendelse af eco-schemes, hvor vi ikke kun kan understøtte frivillige indsatser, men også lovbestemte krav. Det kunne være i forbindelse med målrettet regulering, eller hvis vi en dag vil lave krav for at nå vores ambitioner for ren luft eller klima. Her vil det være vigtigt med et redskab som eco-schemes, som kan bidrage til at kompensere de landbrugere, der skal gøre en større indsats end andre. Det er ikke muligt med Kommissionens forslag.

Endelig ønsker regeringen forenkling. Bruttoarealmodellen er et godt eksempel på, at forenkling og grønne ambitioner kan kombineres. Modellen medfører, at landbrugeren kan modtage sin hektarstøtte, selv om der udvikler sig små vådområder eller områder med små buske og krat på marken. Denne model vil begrænse incitamentet til at dræne eller på anden vis fjerne små grønne områder, hvilket både vil være gavn for biodiversiteten og lettere for landmanden.

Landbrugsreformen er også på dagsordenen for rådsmøderne i november og december, så vi vender tilbage til emnet.

Jens Rohde glædede sig over, at ministeren talte om at undgå en yderligere renationalisering af landbrugspolitikken. Men betød det, at regeringen ville arbejde for at lukke for muligheden for at flytte midler fra søjle 2 til søjle 1? For det er reelt renationalisering, når nogle lande udnytter den mulighed til at kompensere deres landmænd for nedskæring i landbrugsstøtten – på bekostning af naturplejen. Han plejede at sige, at man skulle være bekymret, hver gang de franske landmænd efter en beskæring af landbrugsstøtten ikke hælder æbler, mælk eller gylle ud på Place Luxembourg og foran Europa-Parlamentet i Bruxelles, for det er altid et tegn på, at de har opnået konkurrencefordele over for landmænd andre steder i EU.

Han ville også gerne vide, hvordan reformen af EU's landbrugspolitik var knyttet til MFF-forhandlingerne. Hvad var regeringens tilgang?

Desuden bad han ministeren beskrive, hvad han mente med en grøn omlægning. Med grønt mente man i disse år oftest klima, men en grøn landbrugspolitik handler også om miljø og økologi, herunder begrænsning af sprøjtemidler som neonikotionider og glyphosat, og et stop for brugen af antibiotika, som udgjorde en sundhedsrisiko i hele Europa. Gjorde man sig overvejelser om en samlet pakke, der omfattede alle grønne elementer?

Endelig spurgte han, hvad regeringen ville gøre for, at eco-schemes og incitamentter til grønning ville skabe det bureaukratiske monster, den seneste landbrugsreform var endt med at blive.

Erling Bonnesen opfordrede ministeren til at gøre det til en klar prioritet at modarbejde cappingen, dvs. loftet over, hvor meget hver bedrift må modtage i direkte støtte, hvor den overskydende omfordeles til mindre landbrug i bl.a. Østeuropa. Det var positivt, at de østeuropæiske landbrug udviklede sig, men det skulle ikke være de effektive danske landmænd, der betalte for det.

Kim Valentin spurgte, hvad det ville betyde for landmændenes finansieringsvilkår, at landbrugsstøtten ville gå fra et regime til et andet. Han var bekymret, fordi det danske landbrug var et af de tungest finansierede i EU, dvs. et af dem med den største gæld.

Fødevarer- og fiskeriminister var enig med Jens Rohde i, at det var problematisk, at fleksibiliteten mellem søjlerne også gav mulighed for at overføre fra søjle 2 til 1 og ikke kun den an-

den vej. Grundlæggende arbejdede regeringen for, at landbrugsstøtten bliver så grøn som muligt. Han indvendte over for Jens Rohdes brug af Frankrig som eksempel, at Frankrig ikke var blandt de lande, som havde overført midler fra søjle 2 til søjle 1, men det ændrede ikke ved den principielle problemstilling.

På spørgsmålet om MFF'en svarede han, at nogle lande formentlig havde tænkt sig at tage landbrugspolitikken som gidsel i de overordnede budgetforhandlinger. En af de største farer var, at det kunne gå ud over den danske landbrugsstøtte, som er et af midlerne til at sikre den grønne omstilling.

Han var enig i, at der var for meget bureaukrati knyttet til eco-schemes. I Danmark forsøgte man at løse problemet ad teknologisk vej.

Over for Erling Bonnesen bedyrede han, at den nye regering var på linje med den tidligere, hvad angik capping.

Til Kim Valentin sagde han, at den seneste landbrugsreform ifølge organisationerne ikke havde haft mærkbare konsekvenser for det danske landbrugs finansieringsforhold, og budgetreduktionen af den direkte støtte var større dengang. I øvrigt henviste han til beskrivelsen af de erhvervsøkonomiske konsekvenser på side 16-17 i samlenotatet.

Formanden bad ministeren om et klarere svar på spørgsmålet om regeringens holdning til fleksibiliteten mellem søjlerne. Gik man ind for at begrænse den allerede eksisterende fleksibilitet?

Fødevarer- og fiskeriministeren svarede, at det var problematisk, at midler kunne overføres fra søjle 2 til 1. At midler kunne flyttes den anden vej, hjalp derimod den grønne omstilling, og regeringens hensigt var at binde landene til en grøn omstilling.

FO 4. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2020 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande i Østersøen

– *Politisk enighed*

KOM (2019) 0380

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 48)

KOM (2019) 0380 – bilag 4 (brev og rapport om erhvervsøkonomiske konsekvenser for fiskerierhvervet)

KOM (2019) 0380 – bilag 2 (henvendelse af 26/9 fra Danmarks Naturfredningsforening)

KOM (2019) 0380 – bilag 1 (henvendelse af 19/9-19 fra Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri)

EUU alm. del (18) – bilag 88 (udvalgsmødereferat side 93, forhandlingsoplæg om kvoter for 2019 forelagt 12/10-18)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Jeg nævnte kort sagen på samrådet her i udvalget den 27. september. Som formanden ved, er det en proces, som går meget hurtigt fra forslagens fremsættelse til vedtagelse. Jeg håber på udvalgets forståelse for, at de årlige forhandlinger om fiskerimuligheder bliver en af de få undtagelser fra den nye beretnings generelle hovedregel om at forelægge sager til forhandlingsoplæg mindst en gang for udvalget, inden der indhentes forhandlingsoplæg. Der er nemlig for kort tid mellem Kommissionens fremsættelse af forslaget og forhandlingernes afslutning til, at vi kan nå en drøftelse i udvalget. Det vil være det samme i december, når jeg skal forelægge fiskerimulighederne i Nordsøen. Også da håber jeg på udvalgets forståelse for, at fiskerimulighederne vil være en undtagelse fra den i øvrigt klare hovedregel.

Om Østersøen står vi over for meget svære forhandlinger. Det skyldes selvfølgelig en kritisk bestandsvurdering for flere bestande, hvor mange faktorer som forurening og sæler også spiller ind.

Den kritiske situation i Østersøen forventes at kunne strække sig over længere tid. Derfor har jeg netop også taget initiativ til at iværksætte en bred drøftelse blandt aktørerne her i Danmark af fremtidens fiskeri i Østersøen.

I Kommissionens forslag for næste år er der lagt op til store kvotereduktioner særlig for torsk med en foreslået reduktion på 68 pct. i vestlig Østersø og på 92 pct. i østlig Østersø. Hertil kommer forslag om udvidede lukkeperioder og begrænsninger af det rekreative fiskeri. For sild i vestlig Østersø har Kommissionen foreslået en reduktion på 71 pct.

Det betyder kort sagt, at vi står i en svær situation, hvor det drejer sig om at finde den mindst ringe løsning med balance mellem bæredygtighed og socioøkonomiske hensyn.

Som generelt princip kan regeringen tilslutte sig, at kvoterne i Østersøen fastsættes på grundlag af langsigtede forvaltningsplaner, den videnskabelige rådgivning og målsætningen om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) i henhold til den fælles fiskeripolitik.

For torsk arbejder vi for, at der findes en tilfredsstillende samlet løsning. For torsk i vestlig Østersø er det vigtigt for regeringen, at både lukkeperiode og den foreslåede kvotereduktion bliver mindre drastisk, end der er lagt op til fra Kommissionens side. Samtidig er det vigtigt for os, at det rekreative fiskeri ikke bærer en uforholdsmæssig stor byrde. Regeringen vil derfor arbejde for en højere begrænsning end to fisk pr. dag – den er jo syv i dag.

Kommissionens forslag på torsk i østlig Østersø lægger med kvotereduktionen op til, at der kun må landes torsk som bifangst. Dette gælder også for torsk i den østlige del af den vestlige Østersø. Det er det, vi kalder underområde 24, og som ligger vest for Bornholm. Her er det vigtigt med mere proportionalitet, så det bliver muligt med direkte fiskeri i visse dele af underområde 24.

Kommissionen foreslår desuden, at bifangstreglerne skal sikres implementeret via brug af observatører eller kameraer. Regeringen er enig i vigtigheden af kontrollen af landingsforpligtelsen, men vi har også forståelse for andre landes bekymringer for de praktiske udfordringer i forhold til tidsplanen og fartøjstyperne.

Hvad angår vestlig sild, foreslår Kommissionen en reduktion på 71 pct. Her kan regeringen støtte en betydelig reduktion, idet der dog må tages højde for landingsforpligtelsen og socioøkonomiske forhold. Samlet betyder det, at jeg vil arbejde for en højere kvote end foreslået af Kommissionen.

Vi forsøger som altid at finde en fælles løsning i Østersø Samarbejdet BALTFISH, da det vil styrke vores position i Rådet, men det bliver meget svært i år, og jeg forudser overordentlig vanskelige forhandlinger.

Derudover er der onsdag kommet en biologisk rådgivning for sperling i Nordsøen og Skagerrak, der er mere positiv end sidste år. På det grundlag skal der fastsættes en kvote, så fiskeriet kan fortsætte efter 1. november 2019. Sperling er en kortlivet art, hvor kvoteåret løber fra november til november.

FO Regeringens forhandlingsoplæg går derfor ud på, at man fra dansk side tilslutter sig forslaget til fiskerimuligheder for 2020 eller et kompromisforslag, der kan opnås enighed om, idet regeringen

- arbejder for, at kvoterne for 2020 som udgangspunkt fastsættes i overensstemmelse med det generelle princip om, at fiskerimulighederne fastsættes på grundlag af forvaltningsplaner, den videnskabelige rådgivning og målsætningen om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY);

- lægger vægt på, at der findes en tilfredsstillende samlet løsning for torsk i Østersøen, der indebærer:
 - o en mindre kvotereduktion for 2020 for det vestlige forvaltningsområde, end Kommissionen har lagt op til, herunder mulighed for at kunne opretholde et direkte fiskeri efter torsk i dele af underområde 24;
 - o en begrænsning af de foreslåede lukkeperioder for fiskeri efter torsk;
 - o en videreførelse af visse restriktioner for det rekreative fiskeri efter torsk, men en større "bag limit" end Kommissionen har lagt op til, og
 - o tilstrækkelige bifangster af torsk til at fortsætte andre fiskerier i østlig Østersø;
- støtter en betydelig kvotereduktion for vestlig sild, som dog er mindre end Kommissionens forslag, idet der må tages højde for landingsforpligtelsen og socioøkonomiske konsekvenser, og
- lægger vægt på en effektiv implementering af landingsforpligtelsen, herunder generelt, at anvendelse af elektronisk monitorering fremmes, idet der skal tages hensyn til den praktiske implementering og udfordringer i de forskellige flådesegmenter.

Endvidere arbejder man fra dansk side for:

- en mindre kvotereduktion for brisling end foreslået af Kommissionen;
- en mindre kvotereduktion for rødspætte end foreslået af Kommissionen, i det omfang det er muligt i forhold til princippet om maksimalt bæredygtigt udbytte;
- at der findes en løsning, der giver mulighed for passende bifangstmuligheder for sild, og
- at der snarest muligt fastsættes en kvote for sperling i Nordsøen og Skagerrak under hensyntagen til den biologiske rådgivning.

Jens Rohde meddelte, at Radikale Venstre ikke kunne give regeringen mandat til at gå efter en mindre restriktiv kvote end den, Kommissionen og biologerne anbefalede. Partiet mente, at man burde følge biologerne så meget som muligt, og de socioøkonomiske konsekvenser måtte løses på anden vis. I øvrigt ville det også på lang sigt have negative socioøkonomiske konsekvenser ikke at vægte naturen højest.

Til gengæld var han på linje med regeringen, hvad angik det rekreative fiskeri. Han mente ikke, at det kunne have betydning for bestandene, om lystfiskere fangede to eller syv torsk hver.

Erling Bonnesen meddelte, at Venstre støttede forhandlingsoplægget. Han vurderede, at man med de procenter, Kommissionen lagde op til, kom tæt på en lukning af fiskeriet. Når han talte med fiskere i Bagenkop, nævnte de, at der var masser af fisk. Til gengæld var situationen alvorlig for fiskerne der; der var nu kun 5 kuttere tilbage mod 25 i slutningen af 1990'erne. Nogle af dem var nødt til at sejle fra Langeland op til Kattegat og Skagerrak for ikke at fiske for meget i Østersøen. Til gengæld var det sandt, at situationen var alvorlig for bestandene ved Bornholm, så forholdene ikke de samme i alle dele af Østersøen. Det kaldte på en balance-ring.

Han pegede desuden på, at det voksende antal sæler gjorde alvorlige indhug i fiskebestandene. Den tidligere regering havde indledt en dialog med nogle af de andre lande om problemet, og han opfordrede ministeren til at fortsætte den proces.

Søren Egge Rasmussen understregede, at situationen i Østersøen først og fremmest var alvorlig for fiskebestandene. Man var vidne til et økologisk kollaps bl.a. for torsken i den østlige Østersø. Kommissionen havde ikke helt fulgt ICES i sit oplæg, og nu foreslog regeringen noget, der var endnu længere fra eksperternes anbefalinger. Enhedslisten var derfor skuffede og forundrede over forhandlingsoplægget. Han mindede om, at Danmark skulle leve op til en international forpligtelse om ikke at overfiske i 2020, men det så man bort fra her. Hvordan kunne ministeren forsvare det?

Kim Valentin pegede på det stærkt dalende antal kuttere i Danmark gennem de seneste 20 år: I Gilleleje var man gået fra 48 til 14 kuttere; Bagenkop fra 25 til 5; Bornholm fra 200 til 20; Skagen fra 150 til 35, og sådan kunne man fortsætte rundt om i hele landet. Det var slemt, for de små fiskerisamfund er helt afhængige af de aktiviteter på havnen, der følger med fiskeriet, herunder arbejdssteder som isværker og filetfabrikker. Man måtte medgive, at fiskerne skulle være indstillet på at fange noget mindre, men spørgsmålet var hvor meget mindre. Ingen var interesseret i overfiskning, for overfiskning ødelagde det for alle. Men det var svært at gennemføre generationsskifter i virksomhederne og få folk til at satse på fiskerifaget, når kvoterne hoppede op og ned fra år til år. Man talte meget om kompensation til fiskerne, men det var bedre at kompensere dem med fangstmuligheder end med penge. Mange gik nu over til at fiske hummer, men om få år ville det sikkert vise sig, at hummerbestandene var gået ned, og så måtte fiskerne endnu en gang omstille sig. Regeringen måtte sørge for en klar linje, hvor man også tog hensyn til konsekvenser for lokalsamfundene.

Han stillede spørgsmålstegn ved, om det var fornuftigt at beholde landingsforpligtelsen. Fiskerne rapporterede, at mange af de fisk, fiskerne ellers ville smide tilbage i havet, sagtens kunne overleve.

Om sælbestanden sagde han, at den i Østersøen på få årtier var vokset fra 15.000 til mellem 40.000 og 50.000 individer, og da en sæl spiser 5-6 kilo fisk om dagen, kan sådan en bestand på et år fortære 81 mio. kg fisk. Hertil kom, at sælerne spreder parasitten torskeorm til fiskene via deres afføring. Regulering af sælbestanden måtte derfor indgå i forhandlingerne.

Endelig opfordrede han til en undersøgelse af, hvorvidt der forekom dobbeltkontrol af fangsterne.

Fødevarer- og fiskeriministeren svarede Jens Rohde, at det var regeringens klare udgangspunkt at sikre bæredygtighed i samfundet, natur og biodiversitet, herunder i havene, og at fiskerikvoter skulle fastsættes på baggrund af forvaltningsplanerne og den videnskabelige rådgivning. Samtidig ville den gerne sikre en fortsat fiskerikultur i Danmark – ikke kun ved Vesterhavet, hvor det gik bedre for bestandene, men også ved østersøkysterne. Som minister prø-

vede han at finde den rette balance. Han understregede, at tallene i forhandlingsoplægget holdt sig inden for det videnskabelige rådgivningsspænd og de flerårige forvaltningsplaner.

Han oplyste Jens Rohde om, at det rekreative fiskeri udgjorde 1/5 af det samlede fiskeri, så kvoter for rekreativ fangst havde en væsentlig betydning. Men han mente, at den reduktion fra syv til to fisk, som Kommissionen lagde op til, var for drastisk.

Til Erling Bonnesen og Kim Valentin sagde han, at sæler var miljøministerens ressort, men han vidste, at hun var opmærksom på problemet. Der var ingen tvivl om, at der skulle gøres mere på området, end man havde gjort hidtil.

Over for Søren Egge Rasmussen gentog han, at det gjaldt om både at tage hensyn til bæredygtigheden og at sikre, at Danmark fortsat har en fiskerikultur. Han understregede, at tallene i forhandlingsoplægget holdt sig inden for biologernes spænd.

Til Kim Valentin svarede han, at han havde indkaldt områdets aktører til en dialog om en langsigtet strategi for fiskeriet i Østersøen. Han var enig i, at situationen var uholdbar også for erhvervet.

Han opfordrede Kim Valentin til at stille spørgsmålet om dobbelte kontroller skriftligt.

Søren Egge Rasmussen holdt fast i, at fokus måtte være på at genoprette fiskebestandene. Han undrede sig over, at regeringen trods situationens alvor lagde op til en kortere lukkeperiode, end Kommissionen havde indstillet. Det måtte da handle om at sikre, at de tilbageværende fisk havde mulighed for at gyde. Hvis ikke der var fisk i fremtiden, ville der heller ikke være fiskere.

Han tvivlede på, at regeringens tal holdt sig inden for den videnskabelige rådgivnings spænd, som ministeren hævdede. For eksempel stod der på side 39 i samlenotatet en videnskabelig anbefaling om en nulkvote for silden i den vestlige Østersø, men på side 47 stod der alligevel: "Regeringen støtter en betydelig reduktion i TAC'en for vestlig sild, idet der må tages højde for landingsforpligtelsen og socialøkonomiske konsekvenser". Han opfordrede til at bringe grafik i samlenotatet, der uden uld i mund viste regeringens indstilling ved siden af den grafik, der under de enkelte punkter viste ICES' rådgivning, TAC'en, Kommissionens forslag og EU's andel. Dermed ville det være lettere at kontrollere, om regeringen fulgte den videnskabelige rådgivning.

Den rapport, regeringen havde bestilt, måtte være af hensyn til historieskrivningen, for den ville næppe komme i tide til brug for forhandlingerne. Han gentog sit spørgsmål om, hvad ministeren ville gøre for at leve op til forpligtelsen om at stoppe overfiskeri i 2020. I en rapport fra New Economics Foundation kom Danmark ind på en slem tredjeplads i statistikken over lande med overfiskeri.

Fødevarer- og fiskeriministeren slog fast, at den biologiske rådgivning ikke anbefalede en lukkeperiode, og dermed var der heller ikke behov for 3 måneders lukkeperiode – slet ikke i januar, hvor gydningen er relativt begrænset.

Når det gjaldt torsk, ville kvoterne i forhandlingsoplægget fortsat sikre, at der var vækst i bestanden.

Hvad angik vestlig sild, havde biologerne endnu en gang anbefalet en nulkvote, mens Kommissionen havde foreslået en lille kvote på 2651 ton med henvisning til, at den flerårige plan for Østersøen gav mulighed for en anden løsning end en nulkvote. Biologerne vurderede, at gydebiomassen selv uden fangst overhovedet i 2020 ikke ville kunne nå mindstegrænseværdien i 2021. Sildefiskeri havde en særlig socioøkonomisk betydning i det område, så begge løsninger ville gøre det nærmest umuligt at holde sammen på områdets fiskerisamfund. Regeringens forslag ville betyde mindre tid til genopbygningen af bestanden, men genopbygningen ville stadig være der.

Søren Egge Rasmussen meddelte, at Enhedslisten ikke kunne støtte forhandlingsoplægget. Om ICES' anbefalinger sagde han, at det var vigtigt, at de byggede på korrekte data. Svensk radio havde belyst en sag med en række svenske fiskefartøjer, som i første kvartal af 2019 havde fejlrapporeret deres fangst af østersøild og brisling og derefter landet deres fangst i danske havne, hvor den blev opdaget af en inspektion udført af Fiskeristyrelsen i samarbejde med de svenske kontrolmyndigheder. Blev sådanne tilfælde indrapporteret til EU, så ICES kunne bygge deres vurderinger på korrekte tal? Havde sagen medført, at man havde øget kontrollen? Det var væsentligt at få undersøgt, om også danske fiskere fejlrapporerede og landede deres fangst i Sverige, inden fiskeriforhandlingerne gik i gang.

Rasmus Nordqvist meddelte, at Alternativet ikke kunne støtte forhandlingsoplægget.

Morten Messerschmidt meddelte, at Dansk Folkeparti støttede forhandlingsoplægget.

NOT **Fødevarer- og fiskeriministeren** var enig med Søren Egge Rasmussen i, at det var vigtigt at sikre, at rådgivningen var baseret på korrekte tal. Han ville dykke ned i den nævnte sag og udarbejde et notat, som ville blive sendt til udvalget.

Søren Egge Rasmussen var glad for ministerens løfte og spurgte, om det kunne nås inden rådsmødet, så ministeren selv kunne være godt klædt på til forhandlingerne.

Fødevarer- og fiskeriministeren svarede, at det ikke kunne nås inden rådsmødet, men substansen ville indgå i de videre drøftelser.

Formanden konkluderede, at der ikke var flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Radikale Venstre, Enhedslisten, Socialistisk Folkeparti og Alternativet havde ytret sig imod det.

5. Kommissionens henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse af Kommissionen til at indlede forhandlinger på Den Europæiske Unions vegne om indgåelse af en partnerskabsaftale og tilhørende protokol om bæredygtigt fiskeri med den danske regering og det grønlandske landsstyre

– *Sagen forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 56)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Sagen er ikke på rådsmødedagsordenen, men da den nuværende protokol udløber ved udgangen af 2020, skal forhandlingerne snart i gang.

Aftalen med Grønland er den fiskeripartnerskabsaftale, der har størst betydning for dansk fiskeri og er vigtig for rigsfællesskabet. Den nuværende aftale med Grønland er fra 2006 og er dermed indgået, inden den seneste revision af grundforordningen om den fælles fiskeripolitik fra 2013. Aftalen vil derfor blive opdateret med de generelle principper for bæredygtige fiskeripartnerskabsaftaler.

Protokollen fastlægger groft sagt regler og mængder for EU-fartøjers fangst af f.eks. torsk, rød fisk, helle fisk og rejer. Samtidig fastlægger protokollen den finansielle modydelse til Grønland.

Fra dansk side støtter vi naturligvis, at der indledes forhandlinger om en ny fiskeripartnerskabsaftale og protokol.

6. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 508/2014

– *Opdateret delvis generel indstilling*

KOM (2018) 0390

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 61)

KOM (2018) 0390 – bilag 3 (skriftlig forelæggelse af forhandlingsoplæg af 28/5-19)

Fødevarer- og fiskeriministeren: I juni blev der opnået en delvis generel indstilling i Rådet, som dog ud over budgettet manglede nogle tekniske elementer om bl.a. rammerne for evaluering af indsatserne. De tekniske elementer er nu faldet på plads, og det finske formandskab vil derfor opdatere den delvise generelle indstilling med disse elementer. Det kan vi støtte fra dansk side, og det giver ikke anledning til at justere det forhandlingsoplæg, som et bredt flertal i Folketinget støttede forud for rådsmødet i juni 2019.

7. Konsultationer mellem EU og Norge om fiskerimuligheder for 2020

– *Udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 74)

EUU alm. del (18) – bilag 88 (udvalgsmødereferat side 98, kvoter fro 2019 behandlet i EUU 12/10-18)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Aftalen med Norge har stor betydning for de danske fiskere. Det er vigtigt, at fiskeriet kan gå i gang ved årets begyndelse. Og det er endnu vigtigere i år end tidligere i lyset af Brexit.

8. Forberedelse af Det årlige møde i Den Internationale Kommission for bevarelse af Tunfiskebestanden i Atlanterhavet (ICCAT), Palma, Mallorca, Spanien, den 18. – 25. november 2019

– *Udveksling af synspunkter*

KOM (2019) 0111

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 78)

EUU alm. del (18) – bilag 88 (udvalgsmødereferat side 98, forberedelse af mødet i 2018 behandlet i EUU 12/10-19)

Ministeren henviste til samlenotatet for en uddybning af dette punkt.

9. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2017/2403 for så vidt angår fiskeritilladelser til EU-fiskerifartøjer i Det Forenede Kongeriges farvande og fiskeri, der udøves af Det Forenede Kongeriges fiskerifartøjer i EU-farvande

– *Sagen forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

KOM (2019) 0398

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 81)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Der er tale om et teknisk forslag, som skal bruges i en situation med et hårdt Brexit, men hvor Storbritannien giver EU adgang til britisk farvand. På den måde forlænger forslaget en forordning, der alene gjaldt for 2019, til nu også at gælde for 2020.

For at reglerne kan komme i brug, er det en forudsætning, at briterne vil give EU fiskeriadgang til deres farvande, og det ved vi stadig ikke, om de vil. Derfor kommer vi nok meget tæt på udtrædelsesdatoen, før vi ved, om der bliver adgang eller ej. Det er selvfølgelig også muligt, at der bliver givet endnu en forlængelse til briterne.

Det er i det hele taget meget svært at spå om udviklingen i forløbet. Jeg kan til gengæld forsikre udvalget om, at vi takket være en længere indsats er så klar som muligt herhjemme – også i

tilfælde af no deal. Jeg synes, at det er et fint beredskabsarbejde, vi har overtaget fra den tidligere regering, og som vi bygger videre på.

Kim Valentin glædede sig over, at ministeren gik efter en aftale, som kunne erstatte no deal, og som ville forhindre en stilstandsperiode, hvor fiskerierhvervet ellers var i fare for at dø hen. Det havde stor betydning for lokalsamfundene, at man sagde det højt.

10. Markedssituationen for landbrugsvarer

– *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 84)

EUU alm. del (18) – bilag 716 (udvalgsmødereferat side 1102, senest behandlet i EUU 12/4-19)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Her forventer jeg også en drøftelse præget af usikkerheden om Brexit. Det tager vi selvfølgelig også meget alvorligt på fødevarerområdet, som kan blive hårdt ramt ved no deal som følge af told og krav om certifikater og lignende.

11. Forslag vedr. planteforædlingsteknikker og planteformeringsmateriale

a) Forslag til Rådets beslutning om anmodning til Kommissionen om at forelægge en undersøgelse af EU's muligheder for at adressere den retlige situation for nye planteforædlingsteknikker under hensyntagen til de eksisterende juridiske rammer, der er fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18 / EF og EU-domstolens afgørelse i sag C-528/16

– *Sagen forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 89)

b) Forslag til Rådets beslutning om anmodning til Kommissionen om at forelægge en undersøgelse af EU's muligheder for at konsolidere og ajourføre eksisterende lovgivning om produktion og markedsføring af planteformeringsmateriale

– *Sagen forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 89)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Der er tale om to rådsbeslutninger, som beder Kommissionen om undersøgelser af mulighederne for at revidere henholdsvis EU's regler om planteforædlingsteknikker og EU's frølovgivning.

EU's frølovgivning er senest søgt revideret med et forslag i 2013, men forhandlingerne strandede. Da de eksisterende regler er meget gamle, fragmenterede og komplekse, giver det god mening at få Kommissionens bud på muligheden for at revidere området.

Behovet for at revidere reglerne om planteforædlingsteknikker blev aktualiseret af EU-Domstolens afgørelse fra juli 2018. Den slog fast, at organismer frembragt med nye målrettede teknikker er omfattet af EU's GMO-regulering. Det giver store udfordringer i forhold til håndhævelse, da det ikke er muligt at påvise, hvorvidt en organisme er frembragt med en af de nye teknikker.

Regeringen er enig i, at det er en god idé at få Kommissionens bud på forskellige optioner og så kan der tages mere substantielt stilling, når de er på bordet.

Jens Rohde påpegede, at Danmark havde en række dygtige eksperter med stor viden inden for planteforædlingsteknikområdet. Det ville være gavnligt, hvis regeringen rådførte sig med dem om en offensiv strategi over for Kommissionen efter EU-Domstolens afgørelse.

Fødevarer- og fiskeriministeren forsikrede Jens Rohde om, at den danske ekspertise ville blive inddraget.

12. Kommissionens meddelelse om intensivering af EU's indsats for at beskytte og genoprette verdens skove

– *Politisk drøftelse*

KOM (2019) 0352

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 95)

Dagsordenpunkterne 12-13 blev forelagt samlet; se under dagsordenpunkt 13.

13. Forventningerne til en EU-skovstrategi efter 2020

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0811

Rådsmøde 3719 – bilag 1 (samlenotat side 101)

EUU alm. del (18) – bilag 716 (udvalgsmødereferat side 1103, rådskonklusioner forelagt 12/4-19)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Punkt 12 er Kommissionens meddelelse om at beskytte og genoprette verdens skove, mens punkt 13 er en drøftelse af en mulig ny skovstrategi i EU efter 2020, hvor den nuværende strategi udløber.

Skov har en afgørende betydning for miljø, biodiversitet og klima. For begge punkter står regeringen stærkt på, at der er behov for en væsentlig indsats for at bekæmpe afskovning. Det er således positivt, at Kommissionen er åben over for nye tiltag – også regulering – der kan bidrage til dette formål.

Formandskabet lægger op til at vende tilbage til punktet om beskyttelse af verdens skove i december, hvor der skal vedtages rådskonklusioner.

Søren Egge Rasmussen opfordrede til at overveje en boykot af import af soja og kød fra Brasilien for at redde landets regnskove. Havde regeringen en holdning til, hvordan man forhindrede skovrydningen?

Fødevarer- og fiskeriministeren svarede, at det vigtigste redskab var at lave bæredygtighedsbestemmelser i de handelsaftaler, der indgås. Regeringen havde den holdning, at aftalen med MERCOSUR-landene skulle omfatte et stærkt og ambitiøst afsnit om bevarelse af skovene.

14. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

15. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

L Punkt 4. Drøftelse af Europaudvalgets rejser i 2020

EUU alm. del (19) – bilag 44 (udkast til rejseplan)

EUU alm. del (19) – bilag 45 (oversigt over møder under det kroatiske formandskab)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 5. Rådsmøde nr. 3723 (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerbeskyttelse – beskæftigelsesdelen) den 24. oktober 2019

EUU alm. del (19) – bilag 31 (kommenteret dagsorden)

Beskæftigelsesministeren lagde ud med at sige, at det var en særlig fornøjelse af være tilbage i det udvalg, som han selv havde brugt meget tid i de seneste 4 år. Han så frem til samarbejdet med udvalget. Som tidligere medlem af udvalget havde han altid sat pris på det brede og konstruktive samarbejde om at sikre danske interesser i det europæiske samarbejde. På dagens møde ville han forelægge dagsordenen for rådsmødet for beskæftigelses- og socialministre den 24. oktober. Social- og indenrigsministeren orienterede havde tidligere på dagen fremlagt sagerne på socialområdet. Selv havde ministeren fire beskæftigelsessager til orientering.

1. Det europæiske semester 2020

Rådsmøde 3723 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Rådsmøde 3723 – bilag 2 (samlenotat side 2)

**a) Væsentlige beskæftigelsesudfordringer: Hovedbudskaber fra
Beskæftigelseskomiteen om udviklingen på beskæftigelsesområdet
– Godkendelse**

Punkt 1b) blev behandlet af social- og indenrigsministeren under udvalgsdagsordenen punkt 1.

Beskæftigelsesministeren: Den første sag har social- og indenrigsministeren også har været inde på tidligere i dag. Semesteret er EU's økonomiske årshjul, hvor de økonomiske politikker og finanspolitikkerne i EU overvåges. Som et led i den overvågning fokuseres der på beskæftigelsen i EU og tendenserne på de europæiske arbejdsmarkeder. Semesteret er en del af dagsordenen på alle EPSCO-rådsmøder. Så det er et punkt, vi vender tilbage til her i udvalget.

Drøftelsen på oktoberrådsmødet har fokus på optakten til næste års europæiske semester. På rådsmødet skal vi bl.a. drøfte og godkende rapporter fra social- og beskæftigelseskomiteerne om udviklingen på henholdsvis socialområdet og beskæftigelsesområdet. Af Beskæftigelseskomiteens rapport kan jeg fremhæve, at det på tværs af EU går fremad med beskæftigelsen. Den fortsætter med at stige og er nu 73,2 pct. Det er det højeste niveau nogensinde. Men det hører med til billedet, at der er markante forskelle mellem landene. Der er bl.a. stadig udfordringer med at sikre, at flere bliver en del af arbejdsmarkedet. Det gælder særlig gruppen af unge ledige og langtidsarbejdsløse.

Konklusionerne om, at det generelt går godt på tværs af EU, men at der samtidig skal gøres mere for særlige grupper, er noget af det, der skal fokuseres på gennem semesteret i 2020. Det er således et af de elementer, Kommissionen vil have for øje, når den vurderer situationen

i de enkelte EU-lande. Regeringen tager rapportens konklusioner til efterretning og kan støtte godkendelsen af den.

3. Tilpasning af arbejdsstyrkens færdigheder til fremtidens arbejdsmarked

– *Politisk debat*

Rådsmøde 3723 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Beskæftigelsesministeren: På rådsmødet vil der også være en politisk debat om tilpasning af arbejdsstyrkerne til fremtidens arbejdsmarked. Afsættet for debatten er de store forandringer, medlemslandene i EU står over for som følge af bl.a. klimaforandringer, nye teknologier, digitalisering, automatisering og aldrende befolkninger. Hvis forandringerne skal føre til muligheder frem for udfordringer, kræver det, at arbejdsstyrkens kompetencer følger med forandringerne.

Det skal ske på en socialt inkluderende og retfærdig måde. Nøgleordet i debatten er livslang læring. Det falder helt i tråd med regeringens prioriteter og fokus. Alle skal med, og derfor skal vi lægge kursen om i beskæftigelsespolitikken. Det er ikke nok bare at tale om arbejdsudbud og antallet af hænder og hoveder til rådighed for arbejdsmarkedet som løsningen på virksomheders behov. Vi skal sikre, at vores arbejdsstyrke har og løbende får den uddannelse og de kompetencer, der er efterspørgsel på. Det kræver også et tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter, som i dag spiller en helt central rolle for efter- og videreuddannelsen.

Det er disse budskaber, jeg vil fremhæve i debatten på rådsmødet. For det handler i bund og grund om at sikre en retfærdig og omkostningseffektiv udvikling til gavn for arbejdstagere, virksomheder og økonomien som helhed.

Da det er en politisk debat, skal der ikke vedtages noget på rådsmødet. Men det er vigtigt, at vi i EU har en fælles forståelse af, hvor vigtig dagsordenen er for at sikre en fair og social udvikling.

5. Rådskonklusioner om trivselsøkonomi

– Vedtagelse

Rådsmøde 3723 – bilag 1 (samlenotat side 6)

Beskæftigelsesministeren: På mødet skal også vedtages rådskonklusioner om trivselsøkonomi. Trivselsøkonomi er blandt temaerne for det nuværende finske EU-formandskab. Den går ud på at tydeliggøre, at vækst og velfærd følges ad. Det handler kort fortalt om at tænke og måle velfærd bredere end alene på bruttonationalproduktet. Det er i dag noget, som særlig optager OECD, New Zealand, Irland og Island.

Det handler ikke om at se bort fra BNP, men om at inkludere forskellige indikatorer for velfærd i politikudviklingen. Rådskonklusionerne opfordrer derfor medlemslandene til at se nærmere på dette. Det kan ifølge tankegangen i trivselsøkonomi være med til at styrke væksten, beskæftigelsen og produktiviteten i samfundet.

Regeringen er meget enig i, at investeringer i mennesker er investeringer i fremtiden og i et samfund, der hænger sammen både socialt og økonomisk. Regeringen kan derfor støtte rådskonklusionerne.

6. Rådskonklusioner om ILO's 100-års deklARATION om fremtidens arbejdsmarked

– Vedtagelse

Rådsmøde 3723 – bilag 1 (samlenotat side 8)

Beskæftigelsesministeren: Som titlen antyder, fejrer FN's Internationale Arbejdsorganisation i år sit 100 års jubilæum. Det er et vigtigt jubilæum for internationale arbejdstagerrettigheder og trepartssamarbejde.

På dette års arbejdskonference markerede regeringer, arbejdstagere og arbejdsgivere i 187 lande jubilæet med en deklARATION om fremtidens arbejdsmarked og ILO's arbejde fremadrettet. Ligesom grundtanken i den netop omtalte trivselsøkonomi, vil ILO investere i mennesker og deres muligheder, i anstændigt arbejde og bæredygtige virksomheder.

Rådskonklusionerne, der skal vedtages på rådsmødet signalerer opbakning til ILO og det fremtidige arbejde på globalt plan. Regeringen er meget enig i, at det er helt centralt at tage ansvar for fremtiden og at skabe et socialt holdbart arbejdsmarked. Det kan vi kun opnå sammen med arbejdsmarkedets parter, hvilket ILO er et godt eksempel på. Regeringen kan derfor støtte rådskonklusionerne.

7. Eventuelt

Beskæftigelsesministeren: Det er mit første rådsmøde som ny beskæftigelsesminister. Derfor vil jeg afslutningsvis gerne orientere om, at jeg selvfølgelig også vil bruge rådsmødet til at få talt med mine europæiske kollegaer.

Jeg vil benytte mig af disse drøftelser til at fremhæve nogle af de vigtige danske prioriteter, der ikke er på dagsordenen for rådsmødet. Det gælder bl.a. spørgsmålet om en europæisk mindsteløn og den aktuelle revision af forordning 883 om koordination af sociale sikringsordninger. Det er emner, der optager regeringen og mig meget, og hvor vi fra dansk side vil forsøge at kæmpe for gode løsninger – også selv om det kan være svært.

8. Siden sidst

Formanden 7 roste ministeren for at ville tage emner uden for dagsordenen op med sine europæiske kolleger.

Rasmus Nordqvist 5 refererede til samlenotatet, hvor der stod, at medlemslandene blev opfordret til at foretage vurderinger på tværs af sektorer for at styrke politikudvikling. Idet regeringen støttede rådskonklusionerne, betød det så, at der allerede var sat gang i mere tværpolitiske vurderinger af f.eks. finanslovsudspil?

Rasmus Nordqvist 7 opfordrede ministeren til også at være lydhør over for andre landes holdninger til, hvordan man fik løftet det sociale sikkerhedsnet og arbejdsmarked på tværs af landene.

Morten Messerschmidt 1 ville høre, om man kunne være forvisset om, at de områder, som komiteerne arbejdede med, ikke pludselig blev til EU-anliggende, så EU pludselig skulle til at blande sig i niveauet for indkomstskatten eller lign. Det var hans indtryk, at de nordiske lande betragtede det som best practice-inspiration og erfaringsudveksling, men mente andre lande? Det er altid lettere at få nogle upopulære arbejdsmarkedsreformer gennemført af andre end i nationalt regi.

Beskæftigelsesministeren 1 vidste som ny minister af gode grunde ikke, hvordan hans ministerkolleger og landene arbejder i socialkomiteerne. Dog havde han som medlem af Folketinget og arbejdet i PES, De Europæiske Socialdemokrater, et stort netværk i andre lande. Det var ingen hemmelighed, at flere lande ønskede EU-regulering bl.a. på arbejdsmarkedsområdet og på det sociale område. Om det skyldtes, at de havde sværere ved at gennemføre det indenrigspolitisk, eller om det hang sammen med en stor forkærlighed for den føderale del af EU-projektet, kunne han kun gisne om. I den socialdemokratiske familie havde der været et vedvarende slagsmål mellem de nordiske lande og en række central- og sydeuropæiske lande. Det slagsmål ville blive ved med at være der – også i rådet. Han kunne oplyse, at han i forbindelse med rådsmødet skulle være vært ved et morgenmadsarrangement i et netværk blandt de nordiske og baltiske lande, og han skulle også mødes med et netværk af socialdemokratiske beskæftigelsesministre, hvor han ville fremhæve de danske prioriteter – også for de dagsordener, der ikke var til diskussion på mødet. Han glædede sig til at blive klogere og ville gerne uddybe på senere tidspunkt.

Til Morten Messerschmidt sagde han, at det ikke var til at vide, om der var fare for, at de anbefalinger, der blev fremsat om fælles niveauer for indkomstskat, blev løftet op på EU-niveau. I mange år havde ideen om en fælleseuropæisk mindsteløn figureret, og den nye kommissionsformand havde meldt ud, at hun ville tage fat på det inden for sine første 100 dage. Regeringen var meget lidt interesseret i egentlig fælleseuropæisk lovgivning på området, og det ville han personligt investere mange kræfter i at undgå.

Til Rasmus Nordqvist sagde han, at regeringen kvitterede for, at Alternativet havde været tidligt ude i den sidste regeringsperiode og komme med lignende tanker. Han kendte selv personligt New Zealands premierminister ret godt og havde med meget stor interesse set på deres well being-budget, som de lagde frem, og der var ting også i rådskonklusioner som man lod sig inspirere af. Noget af det kunne man læse finansministeren folde ud i dagspressen i dag vedrørende grønne regneregler. Der var også blevet afsat 50 mio. kr. til at forske i, hvordan man kan brede nogle af de regneprincipper ud – så man får et mere helt billede, når man prioriterer på finansloven. Så spurgte Rasmus Nordqvist, om han også ville lytte til de andre – helt klart. Og han troede ikke at ønsket om en fælleseuropæisk mindsteløn eller for den sags skyld at have en længere periode, hvor man kan få ret itl dagpenge, hvis man arbejder i et EU-land frem for et andet, at det bunder i ondskab, men var imod de ting, grundlæggende fordi det kolliderer med den danske arbejdsmarkedsmodel, men selv lytter. Forkert måde at løse det på og i høj grad kolliderer med den måde, at vi klogt igennem snart 100 år har indrettet det danske arbejdsmarked på. og ikke fordi vi skal missionere den danske model men alligevel også sige, at der er grund til, at Danmark er et af lande, hvor man har formået at kombinere meget høj produktivitet med vækst og meget høj velstand med også at have gode lønninger, gode job og det skyldes, at vi har reguleret så lidt som muligt i høj grad og det er meget håndfast position fra regeringen side.

Rasmus Nordqvist sagde, at man så nogle nye modeller, som også udfordrede den danske model. Derfor var det vigtigst at sige: ok, det kan godt være, at vi ikke vil løse det på den måde, som andre lande har foreslået, men hvordan så. De problemer så man bare stikke hovedet frem på det danske arbejdsmarked og med et indre marked og en integreret økonomi blev det også vores udfordring. Og derfor skulle ministeren lytte til de udfordringer, der i langt højere grad er i nogle af de andre lande, men som man ser begyndende tendenser til herhjemme?

Beskæftigelsesministeren tog opfordringen til sig. Regeringens håndfaste positioner fsva, at man ikke ønskede EU-regulering på arbejdsmarkedsområdet, var ikke i modstrid med – vi er også optaget af, om de sociale ulighed inden for andre lande i EU bliver for stor, eller om den mellem det nordlige og sydlige Europa bliver for stor, for det kan være stærkt medvirkende til at rive og flå i den fælleseuropæiske sammenhængskraft, der kan skabe helt andre udfordringer og problemer. Så det var man også. Man var bare ikke sikker på, at fællesregulering på social- og arbejdsmarkedsområdet var den rigtige løsning, men at man i højere grad havde brugt de rigtige kriseinstrumenter ved dybest set kun at bruge pengepolitikken frem for at bruge andre instrumenter.

- L Punkt 6. Rådsmøde nr. 3721 (almindelige anliggender – artikel 50) den 15. oktober 2019**
EUV alm. del (19) – bilag 31 (kommenteret dagsorden)
- L 1. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd (artikel 50) den 17. oktober 2019**
– *Politisk drøftelse*
Rådsmøde 3721 – bilag 1 (sammenfatning side 2)
EUV alm. del (18) – bilag 632 (udvalgsmødereferat side 1052, behandlet i EUV
3/4-19)
EUV alm. del (16) – bilag 675 (udvalgsmødereferat side 957, forhandlingsoplæg
forelagt 21/4-17)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 7. Rådsmøde nr. 3722 (almindelige anliggender) den 15. oktober 2019

EUU alm. del (19) – bilag 31 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren oplyste om, at alle punkterne var til orientering. Flere store sager trængte sig på, trods det at den nye kommission endnu ikke var tiltrådt. Forhandlingerne om den fremtidige flerårige finansielle ramme (MFF) bevægede sig ind i en fase, hvor der ville komme konkrete tal på bordet. MFF'en var ikke formelt på dagsordenen for rådsmødet, men ville blive drøftet som led i forberedelsen af Det Europæiske Råd. Uden for rådsmødedagsordenen ville han desuden orientere om et forslag til ændringer i EU-Domstolens procesreglement.

1. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd den 17.-18. oktober 2019 (udkast til konklusioner)

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3722 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Det Europæiske Råd 17-18/10-19 – bilag 3 (udkast til konklusioner)

Det Europæiske Råd 17-18/10-19 – bilag 2 (udkast til retningslinjer for konklusioner)

Det Europæiske Råd 17-18/10-19 – bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Statsministeren forelagde selve mødet i Det Europæiske Råd for udvalget i går. På mødet i Rådet for Almindelige Anliggender den 15. oktober 2019 skal vi drøfte udkastet til konklusioner fra mødet i Det Europæiske Råd.

Efterårsmødet i Det Europæiske Råd er det første under det finske formandskab. Stats- og regeringscheferne skal drøfte MFF, opfølgning på den strategiske dagsorden og klima. Særligt MFF forventer jeg vil fylde meget på mødet. Og så er der Brexit, som i lyset af udviklingen i Storbritannien frem mod topmødet kan risikere at overtage dagsordenen.

Det er min klare forventning, at der vil være en politisk drøftelse af MFF. Det fremgår af konklusionerne fra Det Europæiske Råd i juni, at der stiles mod at lande en aftale om det fremtidige budget allerede inden udgangen af 2019. Det er dog svært at se MFF'en blive afsluttet i år. Udskiftningerne på topposterne i EU og ikke mindst Brexit har lagt beslag på meget af den politiske opmærksomhed. Og så vil det formentlig kræve flere omgange af hårde realitetsforhandlinger på Det Europæiske Råd, før der kan nås en endelig aftale.

For at skabe fremdrift i forhandlingerne vil det finske formandskab præsentere en note forud for Det Europæiske Råd. Det er min forventning, at noten vil indeholde overordnede tal for det samlede udgiftsniveau og fordelingen mellem nogle af de store udgiftsområder samt såkaldte konditionaliteter. Det gælder særlig forslaget til retsstatsinstrumentet, som jeg forelægger til forhandlingsoplæg i dag.

Selv om Det Europæiske Råd forventes at have en reel drøftelse af indholdet, forventer jeg dog, at Det Europæiske Råd alene vil vedtage konklusioner om processen frem mod en endelig MFF-aftale.

Finansministeren sigter mod at forelægge forhandlingsoplæg i slutningen af november, når forhandlingssituationen er mere afklaret.

Det Europæiske Råd skal også drøfte opfølgning og implementering af den strategiske dagsorden, som blev vedtaget i juni 2019. Det er min forventning, at det finske formandskab vil indlede med en status over implementeringsarbejdet i Rådet. Derefter vil den designerede kommissionsformand, Ursula von der Leyen, redegøre for prioriteterne for den nye Kommission.

Fra dansk side vil vi lægge vægt på regeringens europapolitiske prioriteter – klima, migration, det sociale område og skat. Det er emner, som også er på linje med den strategiske dagsorden og blandt prioriteterne for den nye kommission.

Jeg forventer også, at Det Europæiske Råd vil godkende udpegningen af Christine Lagarde som ny formand for Den Europæiske Centralbank.

Et andet emne på Det Europæiske Råd bliver klima. Fokus i denne omgang vil være på det kommende klimatopmøde (COP25) i Chile i december. En dybere drøftelse af klima forventer jeg først finder sted på Det Europæiske Råd i december. Det gælder også målsætningen om et klimaneutralt EU senest i 2050. Vi lægger fra regeringens side vægt på, at verdens lande finder sammen om ambitiøse klimamål. Her kan Danmark og EU være med til at gå forrest.

Jeg kan desuden ikke udelukke, at en række øvrige emner vil blive rejst på Det Europæiske Råd. Ét af dem er situationen med tyrkiske gasboringer i Cyprens eksklusive økonomiske zone, som stadig er et problem. Regeringen bakker i den sag op om konklusionerne fra Det Europæiske Råd i juni samt konklusionerne fra Udenrigsrådet i juli. Herudover er jeg sikker på, at situationen i Syrien vil komme til at fylde på Det Europæiske Råd. Som statsministeren sagde i går, er det noget, som vi også fra dansk side vil presse på for sker. Det vil jeg vende tilbage til, når jeg lidt senere i eftermiddag forelægger udenrigsrådet.

Derudover kan spørgsmålet om mulig åbning af udvidelsesforhandlingerne med Albanien og Nordmakedonien komme på dagsordenen. Det afhænger af konklusionerne fra rådsmødet for almindelige anliggender den 15. oktober.

Fra dansk side vil vi gå aktivt ind i drøftelserne af konklusionsudkastet for det Europæiske Råd og søge at fremme danske interesser inden for MFF, den strategiske dagsorden, klima og de øvrige emner.

Rasmus Nordqvist gav udtryk for, at det ville være godt frem mod næste års COP-forhandlinger allerede nu at melde ind med et øget ambitionsniveau for at se, om det kunne skubbe på udviklingen i andre lande også.

Udenrigsministeren forventede, at der ville komme grundig drøftelse af klimadagsordenen på DER-mødet i december. Han var enig i, at Danmark ikke skulle holde sig tilbage med at fremføre en ambitiøs klimadagsorden og opfordre alverdens lande til at stå sammen om den på COP25. Det var også en vigtig dansk kamp at overbevise EU-kollegerne om målsætningen om et klimaneutralt EU i 2050. Den progressive tilgang var understøttet af den nye kommissionsformand, som havde sat klimaet højt på dagsordenen.

2. Opfølgning på møder i Det Europæiske Råd

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3722 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Det Europæiske Råd 20-21/6-19 – bilag 7 (konklusioner fra mødet i

DER 20-21/6-19)

Udenrigsministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

3. Udvidelse og stabiliserings- og associeringsprocessen – Albanien og Nordmakedonien

– *Politisk drøftelse/ Rådskonklusioner*

KOM (2019) 0260

Rådsmøde 3722 – bilag 2 (samlenotat side 6)

Rådsmøde 3702 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse vedr. rådsmøde almindelig anliggender 18/6-19)

EUU alm. del (17) – bilag 969 (udvalgsmødereferat side 1132, forhandlingsoplæg Albanien forelagt 20/6-18)

EUU alm. del (11) – bilag 320 (udvalgsmødereferat side 320, forhandlingsoplæg Serbien, Montenegro og Makedonien forelagt 30/11-11)

Udenrigsministeren: Jeg vil desuden forelægge et dagsordenspunkt vedrørende indledning af optagelses-forhandlinger med Albanien og Nordmakedonien til orientering.

Rådet besluttede på sit møde den 18. juni at udskyde en beslutning om forhandlingsåbning til oktober. Drøftelsen sker på baggrund af Kommissionens udvidelsespakke fra maj 2019. Kommissionen vurderer, at Albanien og Nordmakedonien har leveret de reformfremskridt, som EU har stillet som betingelse for åbning af forhandlingerne.

Positionerne i EU-kredsen har ikke ændret sig grundlæggende siden i sommer endsige siden drøftelsen i juni 2018, hvor Danmark og to andre lande modsatte sig forhandlingsåbning.

De to øvrige kritiske lande har hidtil fastholdt deres modstand mod forhandlingsåbning, mens langt de fleste EU-lande stiller sig positivt. Der er dog tegn på, at i hvert fald ét af de to øvrige kritiske lande nu kan være klar til at støtte en forhandlingsåbning med Nordmakedonien, mens begge fortsat er skeptiske, hvad Albanien angår. Fra dansk side har vi både under den tidligere regering og ved drøftelsen i sommer forholdt os tøvende til spørgsmålet, hvilket er i overensstemmelse med forhandlingsoplæggene forelagt Europaudvalget.

Jeg anerkender fuldt ud, at vi har en klar interesse i at sikre et stabilt Balkan i Europa og støtte politiske og økonomiske reformer i regionen. Men det er ikke noget, som sker fra den ene dag til den anden, og vi har ikke råd til at slække på kravene.

EU-samarbejdets interne sammenhængskraft har lidt et tilbageslag de seneste år. Derudover er vi i en situation, hvor EU-samarbejdet generelt er mere skrøbeligt i lyset af Brexit samt konsekvenserne af finans- og migrationskriserne. Derfor lægger vi fra regeringens side vægt på en skærpet kurs i udvidelsesforhandlingerne ved at stille så skrappe krav som muligt i alle faser af forhandlingerne.

Regeringen anerkender, at begge lande har gjort gode fremskridt. Men der er ingen tvivl om, at Nordmakedonien skiller sig særligt positivt ud. Det er der flere grunde til, men den allervig-

tigste er, at landet sidste år indgik en aftale med Grækenland, der bilagde den 28 år lange navnestrid mellem de to lande. Aftalen hedder Prespa-aftalen, og det er takket være den, at vi nu kan kalde landet ved dets nye navn – Nordmakedonien – og ikke det besværlige og uskønne FYROM/Makedonien, vi tidligere var tvunget til at anvende. Nordmakedonien har derudover indgået en venskabsaftale med Bulgarien og kan nu sige, at det ikke har nogen bilaterale udeståender af betydning med nabolandene. Det er lidt af en sjældenhed på de kanter.

Dertil kommer – ud over de fremskridt inden for demokrati, retsstatsområdet og bekæmpelsen af korruption, som Kommissionen fremhæver – at det politiske klima i landet har undergået en markant forandring de seneste 2 år. Der er en progressiv regering ved magten, og der er et tåleligt samarbejde med oppositionen. Det er også lidt af en sjældenhed på de kanter.

Jeg bør også nævne, at Nordmakedonien har ydet en meget stor indsats for at begrænse flygtninge-strømmene langs den såkaldte Vestbalkanrute. Derfor finder vi, at Nordmakedonien har leveret så meget og i lyset af ikke mindst Prespa-aftalen har en berettiget forventning om at blive inviteret til optagelsesforhandlinger, at vi vil støtte en forhandlingsåbning med Nordmakedonien, såfremt alle andre lande er enige om det. Men i så fald vil vi insistere på, at der bliver stillet skrappe krav.

Også Albanien har gjort fremskridt, men udfordringerne her er unægtelig af en anden kaliber end i Nordmakedonien. Det gælder ikke mindst retsstatsområdet, hvor der har været store problemer med en dommerstand, der langt fra lever op til de forventninger, man skal stille til et land, der ønsker at være medlem af EU. Dertil kommer, at den politiske situation i landet langt fra er stabil.

Regeringen håber og tror, at Albanien vil fortsætte sin reformindsats. Men vi er meget skeptiske over for forhandlingsåbning nu. Vi vil simpelt hen gerne se, om de igangsatte reformer er holdbare på længere sigt.

Vi synes, det er vigtigt, at vi ikke får en forceret udvidelsesproces. Meldingen nu må derfor være, at Danmark ikke umiddelbart kan støtte en forhandlingsåbning med Albanien. Det er et synspunkt, vi vil forfægte hele vejen. Og vi er ikke ene om at have det synspunkt, selv om vi er i mindretal.

Skulle det vise sig, at alle andre medlemslande i sidste ende vil støtte åbning af forhandlinger, kombineret med yderligere krav og betingelser, vil vi kæmpe for, at kravene bliver så skrappe som overhovedet muligt. Lige som vi i øvrigt generelt vil gøre det i alle faser af optagelsesforhandlingerne.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at forhandlingsåbning ikke er det samme som medlemskab. Det er alene begyndelsen på en langstrakt reform- og forhandlingsproces, hvor kandidatlandene skal tilpasse deres lovgivning til EU's omfattende lovgivningskompleks.

Og der er bestemt ikke nogen automatik mellem forhandlingsåbning og medlemskab. Det er

Tyrkiet et godt eksempel på. Forhandlingerne med Tyrkiet blev åbnet i 2005 – for 14 år siden – og der er jo i dag ingen udsigt til, at det en dag vil ende med et tyrkisk medlemskab af EU.

Søren Søndergaard sagde, at der lod til at være sket et skred i mandatet, uden at nyt forhandlingsoplæg var blevet præsenteret for udvalget. Det, ministeren sagde nu, var nemlig ikke i overensstemmelse med det, den tidligere minister havde sagt i juni 2018, da mandatet blev indhentet. Dengang blev sagen afviklet under et lukket punkt, så han kunne ikke citere fra det fortrolige referat fra mødet. Dog kunne han uden at røbe noget sige, at regeringen halvandet år tidligere lagde vægt på at udskyde spørgsmålet om forhandlingsåbning for at kunne vurdere en ny rapport fra Kommissionen. I de ikkefortrolige papirer til dagens møde fremgik den måske egentlige forklaring på regeringens holdning: ”Derudover må EU-samarbejdet generelt forventes at være mere skrøbeligt på grund af Brexit samt konsekvenserne af finans- og migrationskriserne.” Det gav Albanien et problem. Kommissionens tilbagemelding var, at landet havde levet op til de krav, de var blevet præsenteret for et år tidligere; alligevel ville man ikke starte optagelsesforhandlinger. Han var fuldt ud bekendt med landets politiske ustabilitet, men det er nødvendigt, at lande, der søger medlemskab af EU, får klare kriterier at leve op til, så man kan måle på, om det går i den rigtige retning i landet. Søren Søndergaard var nervøs for, at uindfriede forventninger kunne medføre en ustabilitet i Albanien og Nordmakedonien, fordi landene ikke havde noget andet perspektiv. I NATO-regi havde man f.eks. skabt Partnerskab for Fred som en selvstændig position, da det stod klart, at der var lande, der ikke kunne indlemmes. Han konkluderede, at der var behov for at gentænke situationen.

Rasmus Nordqvist havde fortrukket, at ministeren bad om et nyt mandat. Han sad med et fortroligt referat, han ikke kunne citere fra for at sammenligne med, hvad der lod til at være et ændret mandat ifølge ministerens forelæggelse. Det ville være uheldigt at arbejde aktivt imod en udvidelse. Ville ministeren det? Som ministeren selv havde sagt, er åbningsforhandlinger netop ikke det samme som et EU-medlemskab. Der ville være tale om et skridt i en ellers ordentlig og gennemsigtig proces. At man stak en kæp i hjulet, ville skabe en ekstrem skuffelse over EU i ansøgerlandene, og han var bange for, hvad det ville betyde for de trods alt positive skridt, der allerede var taget.

Udenrigsministeren mindede om, at Københavnskriterierne udgjorde grundlaget, og at evnen til at absorbere nye medlemslande derfor også spillede ind. Til Søren Søndergaard sagde ministeren, at der for Albanien vedkommende netop var fremlagt konkrete eksempler på krav, deriblandt at der skulle gennemføres en reform af valgloven og ske solide fremskridt i bekæmpelsen af korruption og organiseret kriminalitet gennem udnævnelse af en særlig enhed. Landet havde gennemført en kontrolproces af deres dommerstand; mange var blevet fyret eller havde taget deres afsked. Nu var der to udfordringer: gennemførelse af straffesager mod de dommere, der var anklaget for kriminelle forseelser, og udpegelse af nye dommere. Danmark lagde på linje med et land som Frankrig vægt på en meritbaseret tilgang og en evne til at absorbere nye medlemslande. For Nordmakedoniens vedkommende var der taget nogle politiske skridt, bl.a. i forbindelse med striden om landets navn samt en folkeafstemning. Der var også

lavet en bilateral aftale med Bulgarien. Man skal tænke sig godt om, når man tager nye lande ind; det viste indlemmelsen af Rumænien og Bulgarien tydeligt.

Ministeren tog tilløb til at citere fra mandatet fra den 20. juni 2018.

Formanden påpegede, at det krævede, at mødet blev lukket.

Udenrigsministeren understregede, at det, han nu havde præsenteret, lå helt inden for mandatet om udvidelsesprocessen for Nordmakedonien og Albanien. Danmark var ikke det eneste land med en restriktiv og meritbaseret tilgang. Det ville være at gøre landene en bjørnetjeneste, hvis EU ikke stod fast på det og på Københavnskriterierne.

Rasmus Nordqvist ville gerne have svar på sit spørgsmål om Danmarks ageren på rådsmødet, når talen faldt på udvidelsesforhandlinger. Hvis ministeren ikke kom med et svar, måtte mødet lukkes og samtalen fortsætte med baggrund i det fortrolige referat fra maj 2018. Mente ministeren ikke, at Kommissionen stod fast på Københavnskriterierne? Hvis nej, var der et problem med Kommissionens anbefalinger?

Søren Søndergaard foreslog, at man i slutningen af mødet lukkede det for at vende mandatet. Han ønskede svar på samme spørgsmål som Rasmus Nordqvist: Det var en grov anklage mod Kommissionen, når Danmark sagde, at man ikke var enige med Kommissionens anbefaling, fordi landene skulle leve op til Københavnskriterierne. Det burde Kommissionen jo tage ansvar for. Hvor mange områder var der, hvor Kommissionen kom med anbefalinger, der ikke respekterede Københavnskriterierne? EU førte optagelsesforhandlinger med Tyrkiet. Selv havde han – modsat ministeren – foreslået at stoppe forhandlinger med Tyrkiet, der uprovokeret angreb et andet land, krænkede menneskerettigheder og oplever ekstrem korruption. Hans ærinde var ikke at argumentere for at starte optagelsesforhandlinger med Albanien, men at gøre det klart, at man bør undgå dobbeltmoral, der kan medføre en ekstremt sprængfarlig for regionen og EU. Han så gerne noget på skrift fra ministeren om, hvad man kan gøre for det undgå en negativ spiral, når man nu afviste Albanien og Makedonien. På et tidspunkt vil Albanien mene, at EU holder dem for nar, når de gentagne gange bliver bedt om at komme igen året efter. Man må tilbyde noget andet.

Udenrigsministeren mindede om, at Kommissionen nu for 10. år i træk havde anbefalet at påbegynde optagelsesforhandlinger med Nordmakedonien. Det var ikke ensbetydende med, at alle medlemslandene havde samme holdning til, om et ansøgerland var klar til det. Det var en vurderingssag, som også baserede sig på Københavnskriterierne og evnen til at absorbere nye medlemslande. Det kriterie og den meritbaserede tilgang lagde regeringen meget vægt på. Man må se de eksisterende problemer i landene i øjnene.

Formanden sagde, at der var to muligheder: for det første at lukke mødet eller for det andet – når nu ministeren sagde, at mandatet ikke havde ændret ordlyd – at offentliggøre det mandat, der var blev behandlet fortroligt på mødet i 2018. Det var op til ministeren at beslutte.

Udenrigsministeren syntes, at man skulle respektere, at nogle mandater drøftes i fortrolighed. Man kunne godt vælge at lukke mødet, men – understregede han igen – det fremlagte lå inden for rammerne for mandatet fra 2018.

Rasmus Nordqvist ville gerne have svar på sit tidligere spørgsmål.

Udenrigsministeren mente, at han allerede havde svaret: Danmark havde en restriktiv tilgang på grund af alvorlige problemer i Albanien og kunne ikke umiddelbart støtte en forhandlingsåbning med Albanien. Det var Danmark ikke alene om at mene, men var del af et mindretal, der ikke ønskede at forcere udvidelsesprocessen. Skulle det vise sig, at alle andre medlemslande i sidste ende støttede åbningen af forhandlinger kombineret med yderligere krav og betingelser, ville Danmark kæmpe for, at kravene blev så skarpe som muligt – som man generelt ville gøre det i alle faser af optagelsesforhandlingerne.

Søren Søndergaard så frem til at behandle suspension af optagelsesforhandlinger med Tyrkiet i salen. Han mente, at der var behov for, at Danmark tog ansvar for at finde svar på, hvordan man undgår de negative konsekvenser af den danske position. Han var sikker på, at ministeren kunne se, at det ville få negative konsekvenser for stabiliteten på Balkan. Der betød dog ikke, at beslutningen ikke kunne være rigtig.

Rasmus Nordqvist sagde, at mandatet var så bredt, at han ikke kunne se, om det lå inden for ordlyden af det tidligere. Hvordan ville man sørge for en fortsat positiv udvikling, så konflikterne på Balkan ikke genopblusser? Han var enig i en meritbaseret tilgang, hvor man tager stilling til, hvad der sker af fremskridt. Han mindede ministeren om, at når man taler om at starte optagelsesforhandlinger, betyder det ikke, at det medfører et medlemskab – og slet ikke lige med det samme.

Udenrigsministeren mente, at det må have en negativ konsekvens at starte optagelsesforhandlinger med lande, hvor der er alvorlige udfordringer med korrupsion, valgsystemer etc., men at det også er vigtigt at fremsætte klare krav. Alternativet havde også udtalt sig imod forhandlingsoplægget i 2018, så ministeren måtte konkludere, at de ikke var enige. Regeringen var for klare krav og kriterier. Den linje, regeringen ville lægge på rådsmødet, flugtede med mandatet fra Europaudvalget.

Jens Rohde syntes, at ministeren lavede en unfair stråmand på udvalget. Ingen i lokalet anfægtede det synspunkt, at der skulle stilles krav til ansøgerlandene. I forhandlingerne med Tyrkiet var man færdige med at forhandle 2 kapitler ud af 40; men der var en grund til, at forhandlingerne endnu ikke var suspenderede. Det er et spørgsmål om at fastholde en proces. Det var et dilemmafyldt emne, men det vigtige var, at hvis man skal hjælpe nogle lande i den rigtige retning, skal de også kunne se, at der er en proces, der fører til noget – ellers vender de sig mod noget andet.

4. Forslag til ændringer i EU-Domstolens procesreglement

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet den 15. oktober 2019, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

Rådsmøde 3722 – bilag 1 (samlenotat side 7)

Udenrigsministeren: Jeg vil afslutningsvis gerne - uden for rådsmødedagsordenen – kort nævne et forslag til ændringer i EU-Domstolens procesreglement. Det gældende procesreglement, der regulerer de interne procedureregler for Domstolens arbejde, trådte i kraft den 1. november 2012. På grundlag af erfaringerne fra de forløbne knap 7 år har Domstolen selv vurderet, at der er behov for visse ændringer i procesreglementet for at effektivisere arbejdsgangene, klargøre reglerne og tilpasse dem Domstolens interne organisering og funktion. Regeringen støtter reformer, der tager sigte på at effektivisere arbejdsgangene ved Domstolen. Det er et vigtigt element i at sikre, at den stadigt voksende sagsbyrde kan håndteres uden for lange sagsbehandlingstider. Domstolens udkast til ændringer forhandles nu på arbejdsgruppeniveau og vil skulle vedtages ved en rådsbeslutning

5. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

FO Punkt 8. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af Unionens budget i tilfælde af generaliserede mangler i medlemsstaterne for så vidt angår retsstatsprincippet

– *Tidlig forelæggelse*

KOM (2018) 0324

Rådsmøde 3722 – bilag 1 (samlenotat side 9)

EUU alm. del (19) – bilag 31 (kommenteret dagsorden)

KOM (2018) 0324 - svar på spm. 1 om, hvilke dele af EU-budgettet, der kan suspenderes adgang til ved medlemslandes brud på retsstatsprincippet, fra udenrigsministeren

EUU alm. del (19) – bilag 12 (udvalgsmødereferat side 87, senest behandlet 13/9-19)

Udenrigsministeren: Jeg vil nu forelægge forslaget om et nyt, såkaldt retsstatsinstrument på budgetområdet. Det nye instrument har til formål at beskytte EU's budget og finansielle interesser mod risici som følge af såkaldte generaliserede mangler på retsstatsområdet i et medlemsland.

Forslaget indebærer kort og godt, at det bliver muligt at suspendere adgangen til EU-midler, hvis to betingelser er opfyldt: For det første, at der konstateres problemer med retsstatsprincippet i et medlemsland. Og for det andet, at de problemer påvirker eller risikerer at påvirke gennemførelsen af programmer og instrumenter finansieret af EU's budget. Jeg har tidligere orienteret udvalget om sagen og forelægger i dag instrumentet til tidligt forhandlingsoplæg.

Jeg vil gerne indledningsvis slå fast, at retsstatsprincippet for regeringen er en af de vigtigste værdier i EU-samarbejdet. Respekten for retsstatsprincippet er en forudsætning for, at vi kan have et effektivt EU-samarbejde baseret på gensidig anerkendelse og tillid mellem medlemslandene.

Igennem de seneste år har vi desværre set, at retsstatsprincippet har været under pres i visse medlemsstater. Vi har samtidigt set, at de værktøjer, som EU har til rådighed, ikke fungerer tilstrækkelig effektivt.

Regeringen vurderer derfor, at det er både hensigtsmæssigt og rimeligt at etablere et nyt og mere effektivt værktøj. Det skal kunne anvendes, hvis et medlemsland har problemer med retsstatsprincippet, og hvis de problemer samtidig påvirker – eller risikerer at påvirke – forvaltningen af midler fra EU's budget.

I bund og grund handler det om at sikre en tættere sammenhæng mellem rettigheder og pligter. Vi udviser via EU-budgettet betydelig solidaritet og vilje til at investere i vores fælles fremtid. Det er også i vores egen langsigtede interesse. Men det er klart, at vi så også må insistere på, at alle medlemslande lever op til deres forpligtelser. Man kan ikke tage imod betydelige beløb fra den fælles kasse og så samtidig løbe fra det, vi i fællesskab har besluttet. Derfor er det kun rimeligt, at vi nu styrker muligheden for at skride ind, hvis et medlemsland ikke efterlever sine forpligtelser på

retsstatsområdet – og hvis det samtidig rejser tvivl om den korrekte forvaltning og brug af midler fra EU's budget.

Instrumentet kan f.eks. anvendes i situationer, hvor der er usikkerhed om domstolenes uafhængighed, og hvor den usikkerhed påvirker muligheden for at føre et uafhængigt tilsyn med administrationen af EU-midler. I sådanne situationer vil instrumentet bl.a. gøre det muligt at suspendere et medlemslands adgang til EU-midler fra eksempelvis EU's landbrugsstøtte.

Forslaget giver også mulighed for at suspendere udbetalinger fra samhørighedspolitikken. Det vil betyde, at vi også kan stoppe udbetalinger af midler fra EU's store strukturfonde. Suspendering af midler skal selvfølgelig stå i et rimeligt forhold til alvoren og omfanget af de problemer, der er med retsstatsprincippet. Og de risici, det har for EU's budget og finansielle interesser.

Samtidig skal retssikkerheden for det enkelte medlemsland også sikres. Det siger sig selv, at medlemslande, som måtte blive genstand for det nye instrument, skal sikres en fair og retfærdig behandling. Medlemslandet bør bl.a. have mulighed for at forholde sig til kritik og forslag om suspendering af midler. Det er regeringens opfattelse, at forslaget lever op til begge de hensyn.

Vi håber samtidig, at de forskellige muligheder, som instrumentet giver, både kan have en forbygende effekt og være med til at rette op på situationen i de medlemslande, der allerede har problemer med retsstatsprincippet.

På den baggrund ser regeringen positivt på Kommissionens forslag.

FO Regeringen vil i forhandlingerne lægge vægt på, at forslaget baseres på retsstatsprincippet. Det er vigtigt, at vi værner om de grundlæggende værdier, og samtidig er retsstatsprincippet en hjørnesten i arbejdet med at sikre effektiv retsforfølgelse af svig.

Regeringen lægger desuden vægt på, at instrumentet bliver så effektivt og smidigt at anvende som muligt, ligesom at anvendelsesområdet ikke må indskrænkes unødigt.

At anvendelsesområdet ikke må indskrænkes unødigt skyldes ikke mindst, at det kan være svært – på forhånd – udtømmende at definere alle de situationer, hvor instrumentet skal bruges. I sådanne sager vil der naturligt være behov for et vist skøn.

Regeringen lægger også vægt på, at instrumentet yder den bedst mulige retssikkerhed for individuelle modtagere af EU-midler. Det gør vi, fordi vi mener, at forslaget ikke bør sanktionere de enkelte støttemodtagere, men i stedet de offentlige enheder, der er ansvarlige for problemerne med retsstatsprincippet.

Det indebærer bl.a., at individuelle modtagere af EU-midler skal opretholde ret til fortsat finansiering. Det gælder også i situationer, hvor der måtte være igangsat foranstaltninger over for et medlemsland. Vi ønsker ikke en situation, hvor forskere, studerende, projektansatte eller andre indivi-

duelle modtagere af EU-midler kommer i klemme, fordi et medlemsland ikke overholder de fælles regler.

Regeringen vil derfor samtidig arbejde for at få størst mulig sikkerhed for, at forslaget alene sanktionerer offentlige enheder.

Endelig, som for alle andre retsakter, der er relateret til MFF-forhandlingerne, så lægger regeringen stor vægt på, at drøftelserne af forslaget ikke foregriber forhandlingerne om EU's flerårige finansielle ramme, idet regeringens hovedprioritet for denne er at realisere et samlet udgiftsniveau svarende til 1,00 pct. af EU's BNI.

Med de bemærkninger vil jeg gerne anmode udvalget om opbakning til regeringens forhandlingsoplæg.

Søren Søndergaard sagde, at Enhedslisten havde været positive over for instrumentet, men nu så nogle problemer ved det: Hvordan undgik man en rent politisk afgørelse? Kunne man appellere til EU-Domstolen, så der kom et ikkepolitisk instrument ind? I EU-systemet havde man oplevet, at politiske holdninger havde været afgørende i fremsættelsen af sager med penge- og budgetmæssige konsekvenser. Enhedslistens bekymring var også bygget på de uklare kriterier: Hvad skulle man præcis gøre for at overtræde princippet? Ministeren argumenterede for en bred rækkevidde, så hvorfor var nogle områder ikke omfattet? Enhedslisten så gerne, at ministeren arbejdede aktivt for at inddrage Europa-Parlamentets forslag om også at inkludere manglende forebyggelse og sanktionering af skatteunddragelse. Et andet forslag fra Europa-Parlamentet, som partiet håbede, at ministeren ville arbejde for, var spørgsmålet om det uafhængige panel: Man bør have et uafhængigt panel, der sorterer de politiske sager væk og retter fokus mod de områder, hvor der reelt er noget at komme efter.

Rasmus Nordqvist ville gerne kende regeringens prioritering: Var denne sag vigtigere end at holde sig til et budgetmaksimum på 1 pct. af BNI?

Eva Kjer Hansen havde tidligere uden held efterspurgt eksempler på, hvordan forslaget kom til at fungere i praksis. Kunne ministeren give nogle eksempler på overtrædelser af instrumentet nu? Venstre støttede forhandlingsoplægget, men anså det for afgørende, at man fik et effektivt instrument; et, der ikke kun lød godt i teorien.

Udenrigsministeren beroligede Søren Søndergaard med, at en beslutning om anvendelse af instrumentet naturligvis kunne indbringes for EU-Domstolen. Regeringen var enig i nødvendigheden af at have grundige procedurer for at opnå retssikkerhed for et berørt medlemsland. Det ville være absurd, hvis et forslag til fremme af retsstatsprincippet gik på kompromis med selvsamme princip. Derfor var regeringen også tilfreds med den procedure, der var lagt op til. Da det kun var Kommissionen, der kunne igangsætte proceduren, blev risikoen for, at et eller flere medlemslande kan indlede en proces mod et andet land af politiske grunde, elimineret. Forslaget gav det berørte medlemsland mulighed for at komme med bemærkninger og forslag til at rette op på situationen, inden

Kommissionen beslutter, om den vil fremsætte et forslag. Der var også lagt op til, at medlemslandene til enhver tid kan forelægge dokumentation for, at der er rettet op på de problemer, som gav anledning til de pågældende foranstaltninger.

Under forhandlingerne havde det været diskuteret, om man skulle have en udtømmende liste, der definerer, præcis, hvilke retsstatsproblemer der kan føre til suspension af EU-midler. Regeringen fandt det vigtigt, at man ikke utilsigtet indskrænkede forslaget's anvendelsesområder på en bestemt måde og dermed risikerede at underminere reglernes effektivitet i praksis. Det er utrolig svært at lave en udtømmende liste og definere alle situationer, hvor der bør være muligt at anvende de nye regler. Regeringen mente derfor, at muligheden for at foretage skøn over, hvornår instrumentet kan anvendes, skulle fastholdes. Det var en måde at sikre et effektivt instrument til at beskytte EU's finansielle interesser.

Som svar på Søren Søndergaards spørgsmål om et uafhængigt panel sagde ministeren, at regeringen havde tiltro til, at Kommissionen var i stand til at vurdere, at betingelserne for at handle var opfyldt. Regeringen var derfor ikke overbevist om, at der var behov for at etablere et særligt panel – særlig på dette tidspunkt, hvor der ikke var brug for at hæve budgetterne med yderligere udgifter. Det fulgte af forslaget, at Kommissionen skulle tage hensyn til alle relevante oplysninger, inklusive henstillinger fra internationale organisationer, afgørelser fra EU-Domstolen og beretninger fra Revisionsretten. Et ekspertpanel risikerede at blive et ekstra forsinkende og fordyrende led.

Svaret til Søren Søndergaard lød også, at en styrket fælles indsats mod skattely og internationale skattesvindler var en af regeringens centrale europapolitiske prioriteter. Derfor var regeringen åben over for Europa-Parlamentets forslag om at kategorisere det som et retsstatsproblem, når skattesvig ikke retsforfølges. Dog skulle man have forslaget's kerne om at sikre handlemuligheder, når retsstatsproblemer påvirke EU's finansielle interesser, for øje. Der skulle altså være et direkte link mellem problem og indflydelse på EU's budgettet. Og det var ikke tilfældet med skattesvig.

Til udvalgets formand, Eva Kjer Hansen, der udbad sig eksempler på situationer, hvor instrumentet kunne tages i brug, sagde han, at dette kunne være på baggrund af et nationalt retsvæsens manglende uafhængighed med risiko for, at svig med EU-midler ikke efterforskes og retsforfølges konkret. En anden mulighed kan være, at adgangen til retsmidler begrænses, så virksomheder ikke kan få efterprøvet, om udbud er foregået efter saglige og objektive kriterier.

Jens Rohde fandt det stærkt bekymrende, hvis forslaget udelukkende gik på at sikre overholdelse af EU's budgetter. For ham handlede retsstatsprincipper og menneskerettigheder på ingen måde om budgetter, og det var ikke klart for ham, om man i diskussionen havde det samme udgangspunkt for og syn på retsstatsprincippet. Han mente, at det er en krænkelse af retsstatsprincippet, at ikke alle er lige for loven. Ministeren talte om, at forslaget ikke skulle sanktionere de enkelte støttemodtagere. Størstedelen af EU's landbrugsstøtte blev allokert direkte til de enkelte landmænd, så var den støtte uden for forslaget rækkevidde?

Søren Søndergaard sagde, at som han opfattede det, handlede diskussionen om lande, der overtræder fundamentale rettigheder i EU. Man havde ledt efter alternative instrumenter til artikel 7 for at håndtere lande med problemer med retssikkerheden. Men man kom ret langt væk fra essensen. Tog man denne vej ind, fordi et forslag i mere generelle termer kunne vedtages ved et flertal, men et mere konkret om sanktioner mod lande, der overtræder retsstatsprincipperne, ville kræve en ændring af traktaten?

Udenrigsministeren sagde, at der ikke var uenighed mellem udvalget og ham om vigtigheden af, at medlemslandene lever op til de grundlæggende principper for retsstat og demokrati. Det var vigtigt at gøre sig det klart, at EU skal skabe et retsgrundlag for kunne sanktionere i forhold til EU-midler. Hvis der var problemer med manglende respekt for retsstatsprincipper i et medlemsland, men ikke en risiko for, at det kom til at gå ud over EU's midler, måtte man overveje andre værktøjer. I særligt alvorlige situationer var der artikel 7-proceduren. Instrumentet ville medvirke til at sikre og fremme grundlæggende retsstatsværdier i EU og også forebygge, at de blev undermineret. Men der skulle være et retsgrundlag.

Til Jens Rohde sagde ministeren, at det var landet og EU-støtten til det, der blev sanktioneret. Indirekte kunne det selvfølgelig have konsekvenser for borgere i et land, der ikke overholder retsstatsprincipperne. Det berørte medlemsland ville stadig være forpligtet til at gennemføre det program, der blev berørt af en suspension, men mindre andet blev vedtaget. Han var enig i Søren Søndergaards analyse af baggrunden for instrumentet. Det kunne være med til at fremme og forebygge problemer, men det løste ikke alle problemer.

Eva Kjer Hansen undrede sig over, at det lod til at være svært for ministeren at give konkrete eksempler. Han fremhævede instrumentet som et, der i den grad kunne medvirke til at fremlægge de grundlæggende principper i det europæiske samarbejde, så det måtte være nemt at give eksempler. Det kunne også være på tidligere situationer, hvor redskabet ville have været relevant at gøre brug af. Status var, at instrumentet kun kunne tages i brug i de situationer, hvor der er en sammenhæng med EU's budget. Hun var skuffet over, at man her ikke blev præsenteret for en ramme for at håndtere overtrædelse af københavnskriterierne og menneskerettigheder i det hele taget. Det måtte ske i et andet regi, sagde ministeren nu, hvor hun havde forventet, at målet var at finde frem til nogle tiltag, der er knap alvorlige som at aktivere artikel 7. Det handlede altså kun om at beskytte budgettet. Venstre støttede forhandlingsoplægget, men der skulle ikke herske tvivl om, at partiet var dybt skuffet over den manglende rækkevidde. Hun bad ministeren sende eksempler på konkrete situationer, hvor værktøjet kan anvendes med beskrivelser af processen bag.

Jens Rohde havde ondt af ministeren, for det var ikke hans forslag, men Kommissionens. Han undrede sig dog over, at regeringen forsøgte at tale det op. Instrumentet kunne ikke sikre retsstatsprincippet, men snarere en retmæssig brug af EU's budgetter – intet andet. Ministeren vidste lige så godt som ham, at med den proces, der er for at aktivere artikel 7, ville det aldrig komme til at ske. Derfor var artikel 7 ikke brugbar – og derfor var dette forslag en stor skuffelse. Radikale Venstre støttede forhandlingsoplægget, fordi det var et skridt i den rigtige retning, men han så gerne, at regeringen bragte udvalgets skuffelse til torvs i rådet.

Rasmus Nordqvist sagde, at Alternativet ikke anså intentionen bag forslaget for at være dårlig, men hvad skete der i forhold til at sikre overholdelsen af retsstatsprincipperne? Hvordan ville Europaudvalgets skuffelse komme til udtryk i regeringens videre ageren i sagen? Ville regeringen tage den med til bordet i Rådet?

Formanden påpegede, det ikke skortede på interesse i forslaget fra udvalgets side. Siden den tekniske gennemgang af forslaget med finansministeren den 26. september havde været et ønske om at få en gennemgang med udenrigsministeren. Dagens debat viste med al tydelighed, at det var beklageligt, at der ikke var fulgt op på det ønske.

Søren Søndergaard spurgte, hvordan man fik sagen landet. Enhedslisten håbede, at ministeren ville sige, at han var enig med udvalget og ville fremsætte synspunkterne på rådsmødet. Og man så også gerne, at ministeren lovede at komme retur i udvalget for at referere rådsmødediskussionen og tale om videre om sagen. Enhedslisten gav mandat til, at der blev arbejdet videre med sagen, men foreslog, at udvalget fik mulighed for en diskussion mere med ministeren inden den endelige vedtagelse af forslaget.

NOT Udenrigsministeren ville gerne sende nogle eksempler på konkrete situationer, hvor værktøjet kunne finde anvendelse. Han var enig med formanden i, at en teknisk briefing om forslaget var en god idé. Ministeren mente, at det ville gøre en forskel, at det blev muligt at suspendere betalinger til et medlemsland, hvor retsstatsproblemer risikerer at gå ud over EU's budget mente han ville gøre en forskel. Der var her tale om en ny mulighed, som kunne blive et vigtigt instrument, der relaterer sig til at finde retsgrundlag for, hvordan man udbetaler penge fra fællesskabskassen – om end det selvfølgelig ikke kunne løse alle problemer. Man kunne ønske sig andre muligheder, men det ville nok kræve en traktatændring. Instrumentet var foreslået inden for de rammer, som traktaten giver, og da det ikke løste alle udfordringer med overtrædelse af retsstatsprincipper, måtte man tage dem op i forskellige sammenhænge.

Formanden konkluderede, at der ikke var et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Dansk Folkeparti og Nye Borgerlige havde udtalt sig imod det.

Punkt 9. Rådsmøde nr. 3720 (udenrigsanliggender) den 14. oktober 2019

EUU alm. del (19) – bilag 31 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren oplyste, at alle punkter var til orientering.

1. Afghanistan

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3720 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (18) – bilag 633 (udvalgsmødereferat side 1065, senest forelagt 3/4-19)

Udenrigsministeren: Der forventes en bred drøftelse af situationen i landet og EU's tilgang i lyset af det nylige afghanske præsidentvalg og udviklingen i forhandlingerne mellem USA og Taliban.

Det er endnu for tidligt at vurdere præsidentvalget i Afghanistan i sin helhed. Valgdagen for knap 2 uger siden forløb fredeligere end frygtet, men meget tyder også på, at valgdeltagelsen var lavere end ved tidligere valg. Som ventet har der været tidlige anklager om valgsvindel. Med til billedet hører dog også, at man med indførelsen af et biometrisk system har gjort muligheden for valgsvindel sværere at udføre og lettere at opdage.

Det centrale er nu, at den efterfølgende proces værner om valgets integritet og legitimitet. Derfor har EU også klart opfordret til, at de afghanske valginstitutioner forvalter deres ansvar på upartisk, effektiv og transparent vis.

Den afghanske valgkommission ventes at fremlægge et foreløbigt valgresultat den 19. oktober. Valgkommission har således understreget, at alle udmeldinger om valgresultatet på nuværende tidspunkt er præmature.

Siden USA i starten af september med kort varsel aflyste mødet på Camp David med repræsentanter fra Taliban, er fredsforhandlingerne endnu ikke kommet tilbage på sporet. Fra EU's side har vi hidtil bakket op om forhandlingerne, og på rådsmødet vil jeg opfordre til, at EU arbejder for, at forhandlingerne genoptages. Her er det vigtigt, at dialogen mellem USA og Taliban bidrager til at sætte skub i de intraafghanske forhandlinger. En bæredygtig politisk løsning kræver en inkluderende proces med klart afghansk ejerskab.

På rådsmødet vil jeg desuden understrege, at EU – som en af de største donorer til Afghanistan – både skal hjælpe og presse den kommende afghanske præsident til at levere på bl.a. reform-dagsordenen, korruptions-bekæmpelse, respekt for menneskerettigheder, sikre tilbagetagelser etc. Jeg forventer bred EU-opbakning hertil på rådsmødet.

Endelig vil jeg også presse på for, at EU arbejder for en mere aktiv udmøntning af EU's fempunktsplan for at fremme en bæredygtig politisk løsning på konflikten i Afghanistan.

2. Ukraine

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3720 – bilag 1 (samlenotat side 4)

EUU alm. del (18) – bilag 503 (udvalgsmødereferat side 791, senest forelagt 8/2-19)

Udenrigsministeren: Drøftelsen er en god anledning til at tage bestik af udviklingen i landet og cementere EU-enigheden om EU's støtte til Ukraine. Endelig er drøftelsen en mulighed for kort at koordinere EU-landenes budskaber, før Ukraines udenrigsminister, Vadym Prijstajko, er gæst ved frokostdrøftelsen på rådsmødet.

Ukrainedrøftelsen kommer på det helt rette tidspunkt. Den seneste tid har givet anledning til en forsigtig optimisme i forhandlingerne om en politisk løsning på konflikten i Østukraine: først med den vigtige fangeudveksling mellem Rusland og Ukraine den 7. september og siden med præsident Zelenskys meddelelse den 1. oktober om fremskridt i forhandlingerne med Rusland om en køreplan for gennemførelse af Minskaftalen om en politisk løsning på konflikten. Det er en udvikling, jeg hilser velkommen. Og jeg vil på rådsmødet udtrykke fuld støtte til den fransk-tyske diplomatiske indsats for at fremme en politisk løsning.

Drøftelsen ventes også at fokusere på Ukraines reformspor. Den nye ukrainske regering har med præsident Zelensky i spidsen fremlagt et ambitiøst reformprogram. Der er på kort tid blevet vedtaget en række vigtige love, herunder ophævelsen af immunitet for parlamentsmedlemmer.

Det er en positiv udvikling, som Danmark bakker op om. Vi skal sikre, at lovene og løfterne følges op af handling. For selv om Ukraine har gjort imponerende fremskridt siden 2014, står Ukraine stadig over for store udfordringer med bl.a. korrupsion. Derfor vil jeg på rådsmødet også opfordre til, at EU fastholder sin store reformstøtte til Ukraine – og skubber på for, at reformindsatsen fastholdes.

Et reformeret, stabilt og velstående Ukraine er landets bedste modsvar til russisk aggression, og det er til gavn for stabiliteten på hele det europæiske kontinent. Det vil jeg også understrege under frokostdrøftelsen med den ukrainske udenrigsminister.

3. Syrien

– *Statusdrøftelse*

Rådsmøde 3720 – bilag 2 (supplerende samlenotat side 2)

Udenrigsministeren: På rådsmødet vil der være en drøftelse af seneste udvikling i Syrien med fokus på den nordøstlige del af landet.

Den 9. oktober indledte Tyrkiet militære operationer i det nordøstlige Syrien. Det forlyder, at de allerede har medført civile tab. Dertil risikerer den at skabe nye flygtningestrømme og svække indsatsen mod ISIL.

Jeg indkaldte derfor Tyrkiets ambassadør til et møde i Udenrigsministeriet i går, hvor det blev gjort klart, at Danmark fordømmer offensiven, og at Tyrkiet skal stoppe deres militære operationer. Vi har tidligere bragt emnet op over for Tyrkiet på et uformelt rådsmøde i NATO og via Danmarks ambassade i Ankara.

Vi anerkender Tyrkiets legitime sikkerhedsinteresser i Syrien, herunder sikkerheden ved deres egen grænse. Men det ændrer ikke på, at den militære operation bringer civile i fare og underminerer den internationale koalitions indsats mod ISIL, som er afhængig af samarbejde med lokale partnere.

Det gælder især De Syriske Demokratiske Styrker (SDF), som er domineret af kurdiske enheder.

SDF må nu desværre antages at rette fokus væk fra bekæmpelsen af ISIL og mod den tyrkiske offensiv.

Den 9. oktober udsendte EU en fælles udtalelse, som bl.a. opfordrer Tyrkiet til at standse deres militære operation. Det var noget, vi aktivt skubbede på for fra dansk side. Og det er også i det lys, at rådsmødet i næste uge vil være centralt for at sikre, at vi i EU-kredsen fastholder et fælles pres på Tyrkiet og drøfter, hvilke konkrete handlemuligheder vi har. Hvad end vi gør, er det et vigtigt pejlemærke, at vi skal gøre det i fællesskab. Det er forudsætningen for, at vi kan rette et kraftigt fælles pres på Tyrkiet. Det hjælper intet, hvis EU fremstår splittet. Når handlemuligheder overvejes, er det også vigtigt at holde sig for øje, at Tyrkiet er et vigtigt NATO-medlem, og at EU har et nært samarbejde med landet på en række områder, ikke mindst på migrationsdagsordenen, hvor Tyrkiet huser omkring 4 millioner flygtninge og asylansøgere.

Lad mig herefter knytte et par ord til eksport af våben og dual use-produkter til Tyrkiet. Det er Rigspolitiet og Erhvervsstyrelsen, der har ressort på udstedelse af tilladelser til eksport af henholdsvis våben og dual use-produkter, men Udenrigsministeriet inddrages i særlige sager. Jeg kan oplyse, at Udenrigsministeriet – på min foranledning – i løbet af det sidste hektiske døgn har afklaret situationen i forhold til dansk eksport af våben og dual use-produkter til Tyrkiet. Det er afgørende for mig som udenrigsminister, at vi gør det krystalklart for den tyrki-

ske regering, at vi fordømmer deres kamphandlinger i det nordøstlige Syrien både i ord og i handling. Derfor er det også vigtigt, at de handlinger, vi skrider til, foregår på et belyst grundlag, så de ikke blot bliver tomme slag i luften.

Jeg vil først gøre det klart, at Danmark i forvejen har en meget restriktiv tilgang. Siden operationerne i Afrin i foråret 2018 har Udenrigsministeriet ikke godkendt eksport af våben eller dual use-produkter, hvis det blev vurderet, at de kunne anvendes i Syrien. Denne restriktive linje vil blive fastholdt. Det er klart, at vi i lyset af sagens alvor må vurdere alle optioner. Det inkluderer også et stop for godkendelse af eventuelle nye anmodninger om våbeneksport til Tyrkiet.

Regeringen vil desuden arbejde for, at vi på EU-plan får en fælles og mere restriktiv eksportkontrollinje over for Tyrkiet. Jeg vil benytte FAC-mødet på mandag til at drøfte mulighederne for dette med mine kolleger. Der er ingen tvivl om, at vi står stærkest, når der er fælles fodslag i EU-kredsen.

Den tyrkiske operation risikerer derudover at underminere den FN-ledede politiske proces, som også er på dagsordenen på rådsmødet på mandag. FN's særlige udsending til Syrien, Geir Pedersen, deltager i rådsmødet for at opdatere EU-landene, herunder om den forfatningskomité, som FN's generalsekretær, António Guterres, annoncerede under FN's Generalforsamling i september. Komiteen skal efter planen mødes for første gang den 30. oktober og anses som en central del i bestræbelserne på at skabe en mere inklusiv politisk proces. Det er bestemt en positiv nyhed, at de syriske parter er nået til enighed om komiteen, men der er dog også god grund til at have betydelig skepsis over for regimets reelle hensigter med komiteen. Dels er aftalen om forfatningskomiteen kun et første – meget indledende – skridt, dels tyder regimets fremfærd i det nordvestlige Syrien på, at de tror, der findes en militær løsning på konflikten. Vi afventer nu, at komiteen begynder sit arbejde, og om regimet her viser nogen tegn på reel kompromisvillighed. Men det er klart, at den tyrkiske operation giver alle parter en mulighed for igen at forhale processen.

Rasmus Nordqvist mente, at der var brug for en mere tydelig EU-linje over for Tyrkiet – særlig oven på præsident Erdogans tale dagen før, hvor det kom til at stå klart, at EU-Tyrkiet-flygtningeaftalen er i spil. Han kunne forstå, at EU godt kunne handle i forbindelse med Tyrkiet-Cypern-situationen, men her nøjedes EU med at tale om en restriktiv eksportkontrollinje. Hvilke redskaber havde EU ellers i værktøjskassen til brug i den aktuelle situation i Syrien?

Søren Søndergaard henviste til samlenotatet: "Regeringen anerkender Tyrkiets legitime sikkerhedsinteresser, herunder ved grænsen til Syrien, men håndteringen heraf bør være proportionel og tilbageholden." Det var vist skrevet, før det tyrkiske angreb startede, men ministeren havde også gentaget det efter. Hvad betød det? Var det sikkerhedsmæssige aspekt meningsløst på linje med, at Danmark har sikkerhedsmæssige interesser ved grænserne til Sverige eller Tyskland? Var udenrigsministeren bekendt med – og var det bekræftet af amerikanerne, for det var dem, der havde kontrolleret grænsen – at der var sket angreb fra de kurdiske områder i Nordsyrien ind i Tyrkiet forud det tyrkiske angreb? Kunne man i øvrigt forestille sig, at

der ikke var blevet indkaldt til et ekstraordinært udenrigsministermøde eller DER-møde, hvis Rusland havde angrebet Ukraine? Nej, vel? Hvorfor var man ikke mødtes i EU-regi? Alvorlige foranstaltninger mod Tyrkiet kunne vel tidligst blive vedtaget på det kommende DER-møde eller måske på udenrigsministermødet? Under alle omstændigheder ville det være længe siden, at den alvorlige situation opstod. Ministeren sagde, at EU ville foreslå en restriktiv politik for våbeneksport til Tyrkiet, men tog man ikke også alle de aftaler, hvor EU præmierer Tyrkiet, i betragtning? Det kunne være optagelsesforhandlinger, toldunionsaftalen og Ankaraaftalen. Eller ville man lade det gode forhold til Tyrkiet fortsætte uanfægtet, bortset fra at tyrkere nu ikke ville få nye våben eller ny ammunition til at gennemføre deres angreb?

Ulla Tørnæs påpegede det specielle i at tale om sanktioner mod et NATO-land, men ikke desto mindre ville det være fornuftigt af et samlet EU at stoppe våbeneksporten til Tyrkiet. Kunne ministeren i øvrigt sige noget om fremmedkrigere? Var det korrekt forstået, at man planlagde at oprette en slags international domstol i regionen? Hun opfordrede desuden regeringen til at se nærmere på den humanitære støtte til regionen – herunder at overveje at øge den og anlægge et mere langsigtet perspektiv på, hvordan man bruger de humanitære midler.

Udenrigsministeren havde på vegne af regeringen i klare vendinger advaret Tyrkiet om at indlede den militære operation i Syrien og derefter også opfordret til at indstille de indledte kamphandlinger. De medvirkede til større lidelse for den i forvejen hårdt prøvede civilbefolkning; de svækkede kampen mod ISIL's terrorregime og kom til at kompromittere den politiske proces, som man ellers kunne håbe, at nedsættelsen forfatningskomiteen ville medføre. Alle i lokalet kunne være enige om, at der kun er politiske løsninger på problemerne i Syrien – ikke militære. Kommissionsformanden havde også opfordret til, at kamphandlingerne blev indstillet, og selv mente ministeren, at man skulle gøre brug af udenrigsrådsmødet til at tale med store bogstaver om det uacceptable i Tyrkiets adfærd.

Om hvorvidt der var sikkerhedsinteresser på spil, sagde ministeren, at op mod 4 millioner flygtninge og internt fordrevne fra Syrien, der huses i Tyrkiet, kunne skabe nogle udfordringer. Ministeren kunne ikke på et åbent møde give Søren Søndergaard eksempler på operationer i Tyrkiet, PKK-angreb eller lign. Man anerkendte, at Tyrkiet havde legitime sikkerhedsinteresser, men det betød selvfølgelig ikke, at det var i orden at gå ind i Syrien.

Ministeren mente ikke, at det var på sin plads at sammenligne med Cypren-Tyrkiet-problematikken. Tyrkiet foretog boreri på Cypren i strid med international ret og EU-reglerne; et klart grundlag at reagere ud fra. Det var et fælleseuropæisk anliggende, som man selvfølgelig skulle stå sammen om over for Tyrkiet.

Til Søren Søndergaard, der gerne ville have forklaret formuleringen om, at håndteringen af situationen skulle være proportional, sagde ministeren, at der ikke var tvivl om, at militær indgreb i Syrien ikke var at vise tilbageholdenhed og på den måde svække kampen mod ISIL. Det var vigtigt at sende det klare signal til Tyrkiet. Da det forlød, at USA ville trække 50-100 tropper ud af den såkaldte sikkerhedszone op mod den tyrkiske grænse i det nordøstlige Syri-

en, advarede man Tyrkiet imod at gå ind. Regeringen havde signaleret, at Danmark havde planer om at sende et kirurghold til det nordøstlige Syrien, fordi det er vigtigt, at den internationale koalition mod ISIL fastholder sin kamp.

Målet for EU's tilgang måtte være at finde de redskaber frem, der får Tyrkiet til at stoppe dit angreb. Han ville ikke udelukke muligheder, og en måde, hvorpå man kunne påvirke situationen, var at skærpe den restriktive våbeneksport. Det ville blive taget op på det kommende rådsmøde. Det var nødvendigt at mobilisere et samlet pres igennem EU og NATO. Den internationale koalition i kampen mod ISIL burde også snart mødes for at finde frem til løsninger.

Til Ulla Tørnæs sagde ministeren, at regeringen netop havde bevilliget yderligere 50 mio. kr. til minerydninger og til basal civil infrastruktur i det nordøstlige Syrien. Man så også på behov for humanitære indsatser. Det var korrekt, at man arbejdede på en model for en international domstol til prøvelse af dem, der havde tilsluttet sig islamisk stat. Man fulgte nøje situationen i tilbageholdelseslejrene. Der var dog mange svære spørgsmål, der skulle afklares blandt EU-landene og i øvrige ligesindede.

Jens Rohde undrede sig over, hvorfor dialogen om dette emne fandt sted under et åbent punkt på dagsordenen. Han var usikker på, hvilke spørgsmål han kunne stille.

Formanden foreslog at lukke mødet.

Udenrigsministeren mente ikke, at det var nødvendigt.

Jens Rohde var meget kritisk over for EU's flygtningeaftale med Tyrkiet. Den gav Erdogan en overhånd i flere sammenhænge og medførte her slags gidselsituation. Erdogan havde netop i sin tale dagen før sagt, at hvis EU kaldte indtoget i Syrien en invasion, ville han sende de 4 millioner flygtninge ind i EU. Hvilke forholdsregler mente regeringen, at man skulle tage? Og havde man en fornemmelse af, om Erdogan ville gøre alvor af sin trussel? Det var noget absurd at tænke på, at de læger og sygeplejersker, som regeringen havde besluttet at sende til Syrien, skulle lappe sammen på mennesker, der blev skudt og såret af en NATO-allieret. Gav det anledning til overvejelser i regeringen om fundamentet for den beslutning, man havde truffet i Folketinget, stadig holdt?

Søren Søndergaard ville opklare en misforståelse: Han havde ikke spurgt om, hvorvidt PKK eller andre grupper havde gennemført aktioner i Tyrkiet, men om, hvorvidt der var dokumenterede angreb fra SDF i Syrien ind over grænsen til Tyrkiet – altså den grænse, der var hermetisk bevogtet af amerikanerne. Så man på, hvad Putins reaktion var, da et russisk fly var blevet skudt ned, kunne man blive inspireret til at forstå, hvilke sprog man skal tale med Erdogan. At indføre konkrete sanktioner – som russerne gjorde ved at stoppe for fødevareeksporten – skaber resultater. Han ville i øvrigt gerne vide, om EU støttede Syriens frie hær, SFA.

Udenrigsministeren svarede Jens Rohde, at der p.t. ikke var overvejelser om at justere på Danmarks bidrag til EU-Tyrkiet-faciliteten. Midlerne gik direkte til organisationer, der støttede flygtninge i Tyrkiet. Det burde vel ikke være flygtningene, der betalte prisen for Tyrkiets ageren. Man kunne sige, at Tyrkiet havde gjort en stor indsats med at huse 4 millioner syriske flygtninge og asylansøgere, men det ændrede ikke på, at Tyrkiets ageren i det nordøstlige Syrien var alvorligt bekymrende og skulle standses.

Det var for tidligt at spå om betydningen af det kirurgbidrag, der var planlagt til foråret 2020. Det kom an på omfanget af de tyrkiske militæroperationer og på USA's ageren. Man forstod dog nu, at USA agtede at opretholde sit militære engagement i Syrien, og i så fald var der stadig brug for det danske kirurgbidrag.

Til Søren Søndergaard sagde ministeren, at nej, EU støttede ikke SFA. På det kommende rådsmøde skulle man tale om virkemidler, der reelt kunne påvirke Erdogans beslutninger, så man fik stoppet den militære indgriben. Så længe USA var fastholdt i Syrien, var der større chance for, at koalitionen kunne overvinde ISIL og bane vejen for en politisk omstilling og fredelig udvikling. USA og Tyrkiet havde håndteret spørgsmålet bilateralt, og man måtte håbe, at USA medvirkede til at skabe pres på Erdogan.

Jens Rohde var irriteret over, at hans spørgsmål blev fordrejet. Han havde ikke spurgt om, hvorvidt Danmark havde overvejet at trække sit bidrag til aftalen med Tyrkiet. Han havde forklaret, at han var kritisk over for aftalen. Hvilke overvejelser gjorde regeringen sig om aftalen og om at håndtere Erdogans trussel? Han kunne ikke drømme om at argumentere for at lade situationen gå ud over flygtningene – tværtimod.

Ulla Tørnæs henviste til ministerens udsagn om, at de syriske flygtninge i Tyrkiet ikke skulle straffes. Det forholdt sig sådan, at Tyrkietfaciliteten bidrog væsentligt til den økonomiske vækst i landet: Syriske flygtninge bruger de penge, der overføres fra faciliteten til dem, i landet, og der går midler til uddannelse og sundhedsområdet, som også tyrkiske borgere har adgang til.

Udenrigsministeren beklagede over for Jens Rohde. Det var klart, at man skulle have et beredskab klart, hvis det endte med, at 4 millioner flygtninge og asylansøgere ville blive sendt mod EU. Problemet skulle belyses meget grundigt, så man kunne lægge sig fast på handlinger. Rapporter måtte vise, hvor mange civile der blev ramt af angrebene. Det kunne skabe nye flygtningestrømme, og man skulle undgå en situation som i 2015, hvor der ikke var kørt noget beredskab i stilling.

Til Ulla Tørnæs sagde ministeren, at det var klart, at når man bidrager økonomisk til flygtninge i et andet land, gavner deres forbrug landets økonomi – men hvad var alternativet? Man var nødt til de hjælpe de mennesker, der ikke kunne vende hjem til Syrien, hvor der nu var endnu mere utrygt.

NOT **Søren Søndergaard** gentog sit spørgsmål om, hvorvidt ministeren havde oplysninger – bekræftet af amerikanerne – om, at SDF havde angrebet ind over grænsen til Tyrkiet. Hvis ministeren ikke kunne svare, måtte han udbede sig et skriftligt svar.

Udenrigsministeren kunne ikke svare på spørgsmålet.

4. Situationen i det østlige middelhavsområde

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3720 – bilag 2 (supplerende samlenotat side 4)

Udenrigsministeren: Afslutningsvis vil jeg kort nævne situationen i det østlige middelhavsområde. Situationen i Cyperns eksklusive økonomiske zone er bekymrende. Vi støtter op om den fælles EU-linje, og konklusionerne fra Udenrigsrådet den 15. juli, hvor et samlet EU tog en række skridt mod Tyrkiet som konsekvens af, at Tyrkiets fortsætter boreaktiviteter. Det drejer sig bl.a. om, at Rådet støtter Kommissionens forslag om at reducere førtiltrædelsesstøtten til Tyrkiet i 2020. EU-sanktioner kan også komme på tale, hvis Tyrkiet fortsætter deres aktiviteter.

Sanktioner er aldrig en løsning i sig selv, men kan være et nødvendigt skridt henset til udviklingen. Tyrkiet må og skal respektere Cyperns suveræne rettigheder i overensstemmelse med EU- og international lov. Der træffes ikke beslutning om sanktioner på mandag, men der kan komme opbakning til, at EU-kredsen nu ser på konkrete optioner. Det er centralt for regeringen, at der er EU-enighed om den videre håndtering. Endelig bør eventuelle sanktionstiltag ses i sammenhæng med den bredere EU-Tyrkiet-dagsorden, herunder migration.

5. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 16.10.